Զ. ՏԱՐԻ 1674 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 1 ՆԱԽԱՍԱՐԴ 4382 — Հ. Տ. 11 ՕԳՈՍՏՈՍ 1889 — Ն. Տ. 23 ՕԳՈՍՏՈՍ 1889 — ՀԻՃՐ. 26 ԶԻԼՀԻՃՃԻ 1306 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌وك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան գահեկան	արտաքս	160
» »	Վեցամսեայ »	»	80
» »	Եռամսեայ »	»	40
Գաւառաց »	Տարեկան »	»	200
» »	Վեցամսեայ »	»	100
Օտար երկիրներու տարեկան ֆրանք			56
» »	վեցամսեայ »		28

Դուրս զրկուած լրագրոյց համար նաև ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 11 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԱՏԵԱՆ

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ԶՕՐ. ՊՈՒԼԱՆԺԷԻ

(Շար Է Վերջ.)

Պ. տը Պոռփէռ պատերազմական Նախարարին տրամադրութեան ներքև դրուած պահեստի գումարին և գաղտնի գումարին պատմութիւնը կ'ընէ.

«1886—87ին, պատերազմական Նախարարին յատկացաւ տարեկան 780.000 Ֆր. գաղտնի ծախսից համար։ 1872 էն ի վեր, նոյն Նախարարութեան մէջ կայ նաև պահեստի մնացուկ մը, ուր կը դրուին ամեն տարւոյ խնայութիւնք, պատերազմ ծագելուն պէս առաջին ծախքերն անմիջապէս տնօրինելու համար։ Նախարարութեան հաշուակալն յայտարարեց թէ պահեստի գումարը մեռաղադամէր, արկղի մը մէջ պահուած։ Զօր. Պուլանժէի նախորդը պարտ դրած էին իրենց վրայ՝ բնաւ չդպչիլ այս մնացուկին։ Երբ Պուլանժէ նախարարութենէն ելաւ, պահեստի գումարը կը բաղկանար մնացեալ մեռաղադրամէ և մասամբ երկու առժամանակեայ ընկալագրերէ։ Կը հարցուցեմ որ եթէ յանկնկալ պատերազմ ծագէր, առի՞նչ պիտի ծառայէին թղթի այս երկու կարգը։ Պուլանժէ ձեռք դպցուցած էր այս «տուրբ» մնացուկին։ Երբ Նախարար եղաւ, 2 200.000 Ֆր. կար պահեստի, յորմէ 279 000 Ֆր. առաւ։ Այս կը հաստատուի իր իսկ տումարներով, զորս ծածկեց իր գործակալ Ռայշէռ։

«Պուլանժէ իւրացուց նաեւ գաղտնի վարկերուն մէկ մասը, 242 000 Ֆր., զորս իւր քաղաքական հաշակահանութեան գործին յատկացուց։ Ազգային պաշտպանութեան սահմանեալ այս նուիրական ոսկին, որուն ամեն հայրենասէր նախամեծար պիտի համարէր անոթի մեռնիլ քան ձեռք դպցնել, Պուլանժէ ափերով նետեց այդ ոսկին լրագրերուն, որք կը պատրաստէին իւր դիկտատուրութիւն։ Դրամ տուաւ լրագրներուն, բայց ո՛չ լուրջ լրագրերուն՝ զինուորական խնդրոյ ուսումնասիրութեան համար, այլ իւր կենսագրութիւններն և իւր անխուսափելի պատկերները տարածելու համար, ինքզինք փառաւորելու համար։ Ահա՛ մինչև ո՞ւր կը տարուի մարդս՝ բարոյական զգացման կորստեամբ։ Պատերազմական պաշտօնատան մէջ «Լրագրական դիւան» մը հաստատեց, և յա՛ուն «Լրագրութեան» իւր ապագայ փեսայ Տրիան հարիւրապետ 7.500 Ֆր. առաւ։ Եւ Տրիան էր որ տալիս ամէն Փէք որ Քաւէլի յօրինած պուլանժէական կենսագրութիւնն ու գովասանութիւնը Գայ ձեռ, յանուն լրագրութեան Պուլանժէ 10.000 Ֆր. առաւ։ Ուրիշ անգամ մ'ալ կը տեսնենք որ Պուլանժէ 10.000 Ֆր. տաներ է յանուն լրագրութեան։ Եղաւ 27.500 Ֆր։

«Վայրագութիւններէն կը տեղեկանանք թէ Պուլանժէ մեծ գումար մը տուեր է Աւէնոն Թերթին, և իւր դատին չհաներ է Նուէնն-ը լրագրին ևս՝ օրական հազար օրինակ գնելով։ Խմբագիր մը զօրավարէն կ'առնուր եռամսեայ 5.000 Ֆր., ուրիշ մը 10.000 Ֆր. եօթն ամսոյ համար։ Այս վերջինն յետ քննութեան խմացուեցաւ թէ լրագիր ալ չունէր և ձեռին, այլ առեւտրական պարզ ներկայացուցիչ մ'էր։ Երրորդ խմբագիր մը երեք ամսոյ մէջ 19.500 Ֆր. ստացաւ։ Ժուռ ստորագրութեամբ հինգ ընկալագրեր կան, իւրաքանչիւրն 5.000 ական Ֆր.ի։ Ն. ստորագրութեամբ ընկալագիր մը կայ «Ի հաշիւ հեղինակին և հրատարակչին Զօրավար Պուլանժէ ամուսնոյ տեարակին, որոյ հրատարակումն արգիլուած է»։ Ն. նախին բարձրագոյն սպայ մ'է։»

Ընդհանուր դատախազը կ'ըսէ թէ այս անհաւատարմութիւնք յարակից են դաւադրութեան գործին, քանի որ Պուլանժէի քաղաքական ձեռնարկութեան նպաստելու նպատակաւ եղած են։ Բայց Պուլանժէ ուրիշ մեծ գումարներ եւս գործածեց իւր անձնական պիտոյից։

«Պուլանժէ հարստութիւն չունէր։ Իւր հայր 1884ին մեռաւ, ժառանգութիւն մը թողլով՝ պարտքերով ծանրաբեռնեալ։ Պուլանժէ ժառանգութիւնը մերժեց՝ հօրենական պարտքերը վճարել չկարենալուն համար։ Զկրցաւ մինչև իսկ վճարել իւր հօր վերջին հիւանդութեան ծախքերն, և նոյն իսկ դեղագործին հաշիւը, 41 Ֆր։ Երկու տարի կ'անցնի։ Պուլանժէ նախարար կը մնայ։ և այս մարդ որ ո՛չ անձնական, ո՛չ հօրենական հարստութիւն ունէր, յանկարծ դրամագլուխներ կը գտնէ իւր տրամադրութեան ներքև։ Հօրը պարտքերը կը վճարէ և ժառանգութեան կը տիրանայ, 60.000 Ֆր. յանձնելով նոտարին։ Հայրը 60.000 Ֆր. պարտուց դէմ հագիւ 36.000 Ֆր.ի դրամ թողած մնալով, 24.000 Ֆրը Պուլանժէ ուտի՞ց առաւ։

«Պուլանժէ Ավընիւ Նէոնէլ լրագիրը ձեռքն անցուց, իբրեւ իւր գործակալ դնելով Թերթին գլուխը անանկացեալ մը, որ պարտատէրները չէր գոհացուցած և իւր առեւտրական համբաւը չէր վերահաստատած։ Ի՞նչ ընենք։ Պուլանժէ կը սիրէ այս տեսակ մարդիկն։ Այս լրագրոյ հրատարակութենէն 40.000 Ֆր. կորսուց, որ հօրը համար վճարածներուն հետ կ'ընէ 60.000 Ֆր։»

Ընդհանուր դատախազը կը մանրամասնէ Պուլանժէի նաեւ Փուռիր կնոջ ձեռամբ ծախսած դրամներն, և երկարօրէն կը յիշէ իւր անձնական պիտոյից կամ փառասիրութեան համար վատնած գումարներն։ Այս գումարքը ի՞նչպէս արձանագրուած են.— խարէական հնարքով մը։ Որովհետեւ դաղտնի վարկերուն գործածման համար նախարարը մանրամասն տեղեկութիւն գրելու պարտաւոր չէ, նոյն միջոցին որ Պուլանժէ 107.000 Ֆր. կը յատկացնէր իւր անձնական բացառիկ պիտոյից, կը տեսնենք տետրակներուն մէջ թէ Պուլանժէ առանց պատճառը նշանակելու 120,000 Ֆր. յանձներ է իւր մտերիմներուն։

«Ո՛չ մէկ նախարար Պուլանժէի չափ չազգաւոր եղած է երբեք։ Մինչ այս ամեն ծախքերը կ'ընէր, Պուլանժէ ազգային պաշտպանութեան ծախքերէն կը խնայէր իւր օգտին համար։ Ինք որ պէտիներուն բարեկամ կը ցուցնէր ինքզինք, իւր նախորդներէն սակաւ նպաստ բաշխեց զինուորականաց այրի կիներուն։ Իսկ իւր ճամբորդութեանց և ընդունելութեանց համար անիրաւաբար 60.000 Ֆր. կ'առնուր գաղտնի վարկերէն։ Պատերազմական նախարարութեան կարեւորագոյն վարչութեանց մին է գաղտնի կարեւորագոյն գիւանն, որ օտար բանակաց վիճակին, դիրքերուն և շարժումներուն վրայ անսիպ տեղեկութիւններ կ'ընդունի գաղտնի գործակալներէ (կամ լրտեսներէ)։ Այս կարեւոր ճիւղին Պուլանժէ ամիսը 24.500 Ֆրանքէ աւելի ծախք չբրաւ երբեք։ Նոյն իսկ Շեհէպրէյի խնդրոյն ժամանակ, կծծութեամբ գործածեց իրեն վստահուած դրամը։

«Պուլանժէ նախարարութենէ մեկնած միջոցին հեռաւ տարաւ 30.000 Ֆր., մինչ մարդու մը դրամ վճարելու պէտք չունէր այլեւս։ Հաշուակալ Ռայշէռ 30.000 Ֆր. յանձնեց Տրիան հարիւրապետին, որ ընկալագիր տուաւ յանուն զօրավարին։ Պուլանժէ զգալով իւր կացութեան անկանոնութիւնն, յաջորդ տեսար. ամսուն գրեց առ Ռայշէռ՝ խնդրելով որ ամբողջական հաշիւ մը պատրաստէ, Նախագահ Պ. Կրէվիէ վերջնական անդորրագիր մ'ընդունելու համար։ Նենգութեամբ առնուած անդորրագիրն արժէք չունի։ բայց Պուլանժէ Պ. Կրէվիէի ստորագրութիւնը կորզելու փորձն իսկ չհամարձակեցաւ փորձել։ Ի Մոն-Սու-Վսարէ Նախագահին քով երթալու քաջութիւն չունեցաւ, և ի վերջոյ ըսել տուաւ առ Ռայշէռ որ իւր տումարներն ապահով տեղ մը պահէ։ Այն օրը Պուլանժէ խոստովանեցաւ իւր յանցանքը։»

Ընդհանուր դատախազը կը պատմէ զօրականաց ուսանողներուն և խոհուէի գործերը, յորս Պուլանժէ կարդադրութիւններ ըներ է կաշառք ստանալու։

Կը պատմէ նաեւ զինուորական գործիք գնելու համար յԱմերիկա մարդ ղրկելն՝ այն յուսով որ ամերիկեան գործարանէն կաշառք մը առնուի։

Ի վերջոյ, Պ. տը Պոռփէռ կը պատմէ զինուորական անկողիններուն գործը, յիշելով թէ այս մասին արտօնութիւն տրուած էր գործարանի մը, բայց Պուլանժէ մրցակից գործարանի մը դրամատիրոջ հետ մտերմական ճաշէ մը եաքն, արտօնութիւնն ետ առնելով այս երկրորդ գործարանին յանձնած է։

Պատմելէ ետքն այս ամեն դէպքեր, որք Պուլանժէի դրամական գործոց աղտոտ վիճակն երեւան կը հաներն, Պ. տը Պոռփէռ սա խօսքերով կնքեց իւր ամբաստանական ճառ.

«Տէ՞ր, տեղեկացաք այժմ այս դատին գլխաւոր կէտերուն։ Խոստացած էի պարզել գործն, և պարզեցի։ Կը բնանք այսօր ըսել թէ «դիմակը կ'իյնայ, և մարդը կը մնայ»։ Ապացուցական թուղթեր ի ձեռին խօսեցայ։ Դիտէք այժմ թէ ձեր իրաւասութիւնը մերժող անձն, որ նախ Պէյժիա և յետոյ Լոնտոն փախաւ, զրպարտեալ մէկը չէ։ Ձեր անկախութենէն տարակուսելուն համար չէ որ չի ներկայանար դատարանին, այլ իւր դէմն հանուելիք մարդոցմէ վախնալուն համար։ Ուղղեցէ՛ք հանրային կարծիքն, որ մոլորեալ է ջրս ամիսէ ի վեր որ կը տեսէ այս դատ։ Կը թուի թէ Ֆրանսա տարօրինակ հիւանդութենէ մը բռնուած է։ վայրկեան մ'եղաւ ուր վախցուեցաւ թէ յիմարութեան չունչ մը կը յածի այս երկրին վրայ։ Մարդ մը օրէնքներէն դեր ի վեր կը դնէր ինքզինք։ Դատական պաշտօնէի պարտականութիւնն կատարեցի։ Ուզեցի որ օրէնքն հաւասար լինի ամենուն համար։ Վատնդի պահուն իմ անձնուիրութիւնս դրի ի ծառայութիւն Հանրապետութեան, որ տան տարիներէ հետէ ապրեցուցած և վարձատրած է զիս։ Իմ կողմէ պատուոյ պարտականութիւն մ'էր այս։ Գիտէք թէ ո՛րպիսի անլուր զրպարտութիւնք և նախատինք ուղղուեցան առ իս։ Կ'արհամարհեմ զանոնք։ Զօր. Պուլանժէի այս զրպարտութիւնք իմ ասպարիզիս պատիւը պիտի լինին։

Զախկողին.—Կեցցէ՛, կեցցէ՛։ (Տարտնէլ Ալէքսէնդն։)

Ընդհանուր Դատախազ.—Տեա՛ք, այնպէս ըրէք որ այս բաներ չնորդուին ալեւս։ Պէտք չէ ամենայն ինչ ներել մարդոց ոմանց, խորհելով թէ նոքա կրնան դատի մը աշակիցներ, լծակներ լինել։ Բարիքն և չարիքը բացարձակ են։ Իսկ ես երբեք չեմ ամչնար յայտարարելու թէ քրիստոնեայ մ'եմ, և դիտեմ թէ մարդկային օրէնքներէն վեր Աստուծոյ օրէնքը կայ։

«Տեա՛ք, պիտի դատապարտէք զՊուլանժէ զօրավար և իւր մեղսակիցները։

«Այսու, երբեւ դատաւոր՝ փրկարար դաս մը տուած պիտի լինիք։

«Եւ երբեւ քաղաքացիներ, արժանաւոր ծառայութիւն մը մատուցած պիտի լինիք առ Հայրենիս։»

* * *

Ցաւարտ այս պերճախօս ճառին, ընդհանուր դատախազի օգնական Պ. Տիւվալ ոտք ելնելով՝ կարդաց գրաւոր ամբաստանագիրն, որ Պ. տը Պոռփէռի առենախօսութեան եզրակացութիւնները կը պարունակէր։ Աջակողմանց կողմէ նախկին նախարարապետ Պ. Պիւֆէ խօսք առնելով, Գերագոյն Ատենին ձեռնհասութեան դէմ խօսել ուզեց։ Բայց նախագահ Պ. Լառուայէ յիշեցուց թէ հրապարակային նիստի մէջ այսպիսի խնդիրք չեն կրնար յուզուիլ, և լռութիւնը պարտաւորիլ է։ Յաջորդ նիստերը դռնփակ եղան, յորս Գերագոյն Ատենը մի առ մի քննեց Պ. տը Պոռփէռի ամբաստանութիւններն, և անձնիւր կէտի վրայ առանձինն դատապարտեց զՊուլանժէ, զՏիլլոն և զՈՒՇֆոռ, ինչպէս պատմած ենք արդէն։ Դատավճիռն որով այս երեք յանցապարտք Ֆրանսայի դաղթականութեանց վիճակ բերդարգելութեան կը դատապարտին՝ հրապարակային նիստի մէջ կարդացուեցաւ, և առ այժմ այսպէս վերջացաւ այս մեծ դատ, որ Ֆրանսայի տարեգրութեանց մէջ երեւելի տեղ մը գրաւելու սահմանեալ է։

ԱՆԴԻԱԿԱՆ ՆԱԽԱՏՈՐՄ

Պատերազմի հրատարակեցաւ օգոստոս 3/15ին առտուն կանուխ։ Թշնամւոյն երկու նաւախումբերն որք խարսխած էին մին ի Պանթրի ծովախորշ, միւսն ի Բուլինսթաուն, անմիջապէս բացն ելան, և անհետ եղան դէպ ի հարաւ։ Կ'երեւի թէ Անգլիոյ եղերքը պաշարող ծովակալները խաբելու համար կեղծ ուղղութիւն մը առաւ թշնամի ծովակալն Պէյրտ։

Թրայրն ծովակալին նաւախումբն, որ անգլիական եղերքը պաշտպանելու պաշտօնն ունի, իւր լրաբեր շղթանաւերն յաւաղ ղրկեց՝ յարձակող թշնամւոյն շարժմանց վրայ տեղեկութիւն ընդունելու համար։ Բայց օդն այնչափ ամպոտ էր որ նիւթապէս անկարելի եղաւ նեղուցին վրայ հսկել։ Թրայրն ծովակալին նաւախմբէն դատ, ուրիշ հինգ նաւախմբեր կը պաշտպանեն Անգլիոյ եղերքն։ Ամենքն ալ պատերազմի պատրաստութիւն կատարած են, և լրաբեր և սրընթաց մարտանաւեր բացը ղրկած են, բայց մինչեւ ցարդ նշանակելի դէպք մը տեղի չունեցաւ։

Թշնամութեանց սկսելէն ի վեր Մանչի ծովը փոթորկալի է, և հարաւ-արեւմտեան սաստիկ հով մը կը փչէ Իռլանտայի եղերաց վրայ, որով փոքր մարտանաւուց շարժմունք դժուարութեան կը բախին։ Բանի մը թորփիտոնաւք մինչեւ Ֆրանսայի եղերքը դիմեցին։ 79 դ թորփիտոնաւն, որուն կը հրամայէ Կայլէսի իշխանին կրտսեր որդի ձորձ իշխան, մանը մուրը վնասները դարմանելու համար նաւահանգիստ մը քաշուեցաւ, և յետոյ ուրիշ թորփիտոնաւու մ'ընկերակցութեամբ մեկնեցաւ։ Բայց դարձեալ չկրնալով դիմանալ փոթորկին սաստկութեան, աւելի ապահով տեղ մը ապաստանելու հարկադրեցաւ։

Ցամաքի վրայ, զօրքերը ռազմական դիրքերը բռնած են։ Հեռադրական կայարանք բայ կը մնան դիշերն, և արդէն շատ հեռագիրք կը ղրկուին ամեն կողմէ՝ պաշտպանող նաւախումբերն իրարու հետ ի հաղորդակցութեան պահելու, և թշնամւոյն շարժմանց վրայ տեղեկութիւններ տալու համար։ Ի մի բան, բովանդակ անգլիական ծովեզերքը պատերազմական վիճակի մէջ է, և այս վիճակն մէջ պիտի մնայ մինչեւ օգոստ. 16/28, որովհետեւ Վիլհելմ Կայսեր առջեւ նաւահանգիստ կատարող 120ի չափ նորաշէն մարտանաւք, երկու հակառակ նաւատորմիղներ բաժանեալ, պատերազմական փորձեր կը կատարեն, որոյմէ մեծ արդիւնք կը սպասեն Անգլիացիք։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ

Պերլին, 19 օգոստ.— Մարտիսի գերման դեսպանն ասա կը գտնուի մի քանի օրէ ի վեր։ Քաղաքական ակբոց մէջ կը զրուցուի թէ այս դեսպան պիտի բանակցի Սպանիան Երրեակ Նիզակակցութեան մէջ մուծանելու համար։

—Փերերսպուրգ, 19.—Ֆրանս Եոզէֆ Կայսեր ուսանմութիւնն Եբէկ կատարեցաւ Քրանսօֆ-Սէլոյի կայսերական պալատան մէջ։ Հացկերոյթին առանց զգեզ անհանգիստ ընելու։ Կ'աղաչեմ, մի՛ կարծէք թէ սին և սովորական մեծարանք մըն է այս, նոյնպէս մի՛ երեւակայէք թէ կը ջանամ հաճոյ ըլլալ ձեզ։ ես պարզապէս յայտուշ կրթեալ եմ ձեր կատարելութիւններէն, դուք ինձ համար արձանագործի մը կենդանի հրաչակերտն էք ըսի։ Ինքզինքս պիտի արհամարհէի եթէ ամենասուրբ սքանչացումիս տարրեր զգացման մը ներքեւ գտնուի ձեր հանդէպ։

Ֆէրդինանտ վեր առաւ աչերը, իր նայուածքն հանդիպեցաւ Արմանի աչերուն, անդ կարդաց անկեղծութիւնն եւ վստահացաւ նմա։ յետոյ, գլուխը խոնարհելով, դրեթէ թեթեւանալ կերպիւ մրմնջեց։

—Ուրեմն այդչափ գեղանի՞ եմ։

Այս բացագանչութեան մէջ սրտայոյզ միամտութիւն մը կար։

Ֆէրդինանտ կը հասկնար թէ իր տատուածամօր պատկերի սրբութիւնը կերպիւ իւրք ընութենէն դուրս կը դնէր զինքն եւ կ'ստուածացնէր։ Կ'զգար թէ, այդչափ բարձրութեան մէջ, կղզիացեալ պիտի մնար։ Այդ հեռանկարը կը սարսափեցնէր զինքը։

Մինչեւ այն տեղն սրբուհւոյ մը պէս վարուած էին իրեն հետ։ յարգանք կ'ապդէր եւ ամէն անոնք որք կը մօտենային իրեն, տեսակ մը վեհերոտութեամբ կ'ըմբռնուէին։ սրտի այդ մենութիւնը երկար տեւեալ է ի վեր կը ճնշէր Ֆէրդինանտի վրայ։ միւս մանկամարդ աղջկանց պէս, կ'ուզէր խօսիլ, խնդալ, զուարճանալ, եւ չէր համարձակեր յայտնել այդ փափաքը։ պէտքոտ չըլլալով, չէր գիտեր ճարպիկութեամբ խրախուսել զիմացինը։ կ'սպասէր որ մէկը հասկնար զինքը։

Արման, Ֆէրդինանտի բացագանչութեան վրայ զարմացած, զննեց մանկամարդ աղջիկը։ ձանձրոյթ կարդաց նորա մելամաղձիկ աչուըներուն մէջ, և խելամտութեամբ հասկցաւ այն հոգեկան կացութիւնն յորում կը գտնուէր Ֆէրդինանտ։

—Մեծապէս կը ցաւիմ որ ձեր եղբայրը չեմ, օրիորդ, ըսաւ ժպտելով։

—Ինչո՞ւ համար, հարցուց մանկամարդ աղջիկը զուարթ դէմքով։

—Որովհետեւ դուք կը ձանձրանաք և ես պիտի կրնայի զուարճացնել զձեզ։ Զորս կողմէ ձեր վրայ տեղացած մեծարանքները կը յոգնեցնեն զձեզ։ ձանձրացած էք խունկէ։ անհամ կը գտնէք ամէնէն պաշտուելի մի բան, կ'ուզէք վար իջնել բաղինէն, սրբուհի մը ըլլալէ դադրիլ և մանկամարդ աղջիկ մը դառնալ որ պարկեշտութեամբ յածի կենաց ուղիներուն մէջ, նման միւս աղջկանց։ Այո, եթէ ես ձեր եղբայրն ըլլայի, թեւս ձեզի կուսայի և ցոյց կուսայի ձեզ աշխարհի այն ամէն բաները զորս բարեկիրթ աղջիկ մը կրնայ տեսնել։

Ֆէրդինանտ խոշոր հառաչ մը արձակեց։

—Իրաւունք ունիք, ըսաւ։ ինձի համար մեծ դժբաղդութիւն է եղբայր մը չունենալս։

—Սմուսին մը պիտի ունենաք, ըսաւ Արման ժպտելով։

Մանկամարդ աղջիկը բոլորովին շառաչ գունեցաւ։

(Շարունակի)

—)(23)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼԲԻ

ԼՈՒԻ ՆՈՒԱՌ

ԱՆԻԹԵԱԼ ՊԱՆԴՈՒԿԸ

ՄԱՍՆ Ա.ՈՒԱԶԻՆ

ՄԱՀԱՑՈՒ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

Ասիկա անգթօրէն ըսել էր կեղծ դերկոմսին թէ ինք քառասուն և հինգ տարեկան էր և եղած տեղը դամուած մնացած էր։ Արմանի պատասխանը բոլորովին ըզգեստեց խեղճ Իրոլիդն։ և ի լուսն իր դժբաղդութեան, Ֆավէլ՝ թեւն ուսնենալով Ֆէրնանտը՝ կը յառաջանար դէպի Արման զոր Լընոէլ ներկայացուց նմա։

Ճանկարծ Ֆէրնանտ մրմնջեց իր խնամակալին ականջն ի վար, խորապէս զարմացեալ։

—Զէ՞ք ճանչնար զինքը։

—Ի՞նքն է արդարև, գոչեց Ֆավէլ։

Եւ Արմանի երկու ձեռները բռնելով, ըսաւ նմա սրտաբեղմամբ։

—Ուրեմն դիպուածի՞ն սպասելու է եղեր, պարոն, զձեզ գտնելու և մեր կեանքն ազատած ըլլալնուդ համար շնորհակալութիւն յայտնելու։

Եւ քանի մը բառով Լընոէլի պատմեց թէ ի՞նչպէս տեղի ունեցած էր իրողութիւնն, որուն մանրամասնութիւններն Արման հաղորդած էր արդէն Էէռնի, ինչպէս գիտենք։

—Սիրելի զաւակս, ըսաւ Արման, վաղը կը մենամարիք վտանգաւոր հակառակորդի մը հետ։ չեմ ուզեր որ ինձմէ տարբեր վիրաբոյժ մը ունենաք։ կռուոյն վայրը պիտի երթանք իմ կառքովս։

Արման հրմուանց մէջ էր։

—Տոքթոր, ըսաւ՝ յանկունս երախտապարտ եմ ձեզ։ քանի որ մասնաւոր խորհուրդ մը ունիմ գործադրելիք, ձեր ներկայութիւնն աւելորդ չպիտի ըլլայ։ Սուրի վառաւոր հարուած մը պիտի տամ պառաւին, բայց ես ալ հարուած մը պիտի ստանամ որ կրնայ վտանգաւոր ըլլալ։

Այդ պահուն երեւցաւ տիկին Լընոէլ որ գացած էր աչք մը նետել խոհարանը։ իր խճողեալ եւ անճաշակ արդուզարդին բոլոր վեհափառ եւ ծաղրելի հանդիսաւորութեանը մէջ էր։ Ամուսնոյն ներկայացուց նմա Արմանը։ ինք կը ճանչնար արդէն Լէոնը։ Այդ պառաւ պէրուհին անմիջապէս բռնկեցաւ Արմանի համար։ այդ գեղադէմ տղան անդիմադրելի թովչութիւն մը ի գործ կը դնէր իր վրայ։ Առաջին անգամէն իր սիրելի զաւակը կոչեց զայն, բան մը որ անհանգստութիւն պատճառեց Իրոլիդի։ Արման թող տուաւ որ տիկին Լընոէլ խօսքով ու նայուածքով վայելչայէ զինքը, ջանահնար եղաւ հրապուրիչ ըլլալու, այնպէս որ հինգ վայրկեան մէջ յաջողեցաւ տիկին Լընոէլի խելքը գլխէն առնելու, բան մը որ յուսահատութեան մատնեց այն խեղճ Իրոլիդը։ Այս վերջինն ա՛լ չգիտցաւ ըրածը թողածը։ ածուներուն վրայ սկսաւ քալել։

Այդ միջոցին Ֆէրնանտ աչքովը կը հետեւէր Արմանի որ տիկին Լընոէլի քով բռնուած էր։ կը կռահէր թէ երիտասարդին համար խաղ մըն էր այդ։ կրցողը թող բացատրէ թէ աչքն ի՞նչպէս կուգայ աղջկանց։ Ի՞նչպէս ամէնէն սուրբերն, ամէնէն զգուշաւորներն, ամէնէն հանդարտներն յանկարծ կը գրաւուին տարփանքով։

Պէ՞տք է ընդունիլ որ ելեկտրականութեան խնդիր մըն է այս։ Իրա՞ւ է որ այրերն և կանայք թուագրեալ են, զայդ և անդրադ, և թէ, օրինակի համար, երբ 3652 արու թիւ մը կը հանդիպի 3651 էգին, անմիջապէս սրտերու ձուլումն տեղի կ'ունենայ։ Սա յայտնի է թէ առաջին տեսքով տարփանքներն յանախագէպ են։ Ֆէրնանտ, ի տես Արմանի, ցնցում մը զգացած էր որ խորապէս խռոված էր զինքն։

Իսկ երիտասարդն, անգիտակ իր յառաջ բերած տպաւորութեան, Ֆէրնանտի իրմէ այնչափ վեր դասած էր որ չէր ձգտեր դէպի նա։

Բայց զանգակն հնչեց։ ասլուրը պատրաստ էր։ ոստանիկ սովորութեան համաձայն, փոխանակ թողլու որ իւրաքանչիւրն իր համակրութեանց համաձայն նըստի, Պ. Լընոէլ նստուելիք տեղերը նշանակած էր անուանական պզտիկ քարտերով, գաւաթներու մէջ։ Պատահեցաւ որ, —իրաւամբ դատելով արդէն որ գեղանի աղջիկն մը քով գեղադէմ երիտասարդ մը գտնուելու է,—Պ. Լընոէլ Արմանի անունը դրած էր Ֆէրնանտի քով։ միւսանց քով նոսան, և մանկամարդ աղջիկը լիկնեցաւ։ Երիտասարդն, որ թաքուն նպատակ չունէր բնաւ, ամենադոյզն սրտայուզութիւն չզգաց։ այդ սիրուն աղջիկն իրեն դրացուհի ունենալուն վրայ չէր ցաւեր, բայց որոշած ըլլալով բնաւ չքծնիլ նմա, սիրախաղ չունենար։

Ֆէրնանտի աջ կողմն էր անոնց պարոն մը, որ իրեն նման ապուշ կնկան մը հետ խօսքի բռնուելով, անոր հետ խօսակցեցաւ այն հպարտ թուագրեալներուն վրայ որք ներքեւ գտնուելի ձեր հանդէպ։

Ֆէրնանտ վեր առաւ աչերը, իր նայուածքն հանդիպեցաւ Արմանի աչերուն, անդ կարդաց անկեղծութիւնն եւ վստահացաւ նմա։ յետոյ, գլուխը խոնարհելով, դրեթէ թեթեւանալի կերպիւ մրմնջեց։

—Ուրեմն այդչափ գեղանի՞ եմ։

Այս բացագանչութեան մէջ սրտայոյզ միամտութիւն մը կար։

Ֆէրնանտ կը հասկնար թէ իր տատուածամօր պատկերի սրբութիւնը կերպիւ իւրք ընութենէն դուրս կը դնէր զինքն եւ կ'ստուածացնէր։ Կ'զգար թէ, այդչափ բարձրութեան մէջ, կղզիացեալ պիտի մնար։ Այդ հեռանկարը կը սարսափեցնէր զինքը։

Մինչեւ այն տեղն սրբուհւոյ մը պէս վարուած էին իրեն հետ։ յարգանք կ'ապդէր եւ ամէն անոնք որք կը մօտենային իրեն, տեսակ մը վեհերոտութեամբ կ'ըմբռնուէին։ սրտի այդ մենութիւնը երկար տեւեալ է ի վեր կը ճնշէր Ֆէրնանտի վրայ։ միւս մանկամարդ աղջկանց պէս, կ'ուզէր խօսիլ, խնդալ, զուարճանալ, եւ չէր համարձակեր յայտնել այդ փափաքը։ առանց զգեզ անհանգիստ ընելու։ Կ'աղաչեմ, մի՛ կարծէք թէ սին և սովորական մեծարանք մըն է այս, նոյնպէս մի՛ երեւակայէք թէ կը ջանամ հաճոյ ըլլալ ձեզ։ ես պարզապէս յայտուշ կրթեալ եմ ձեր կատարելութիւններէն, դուք ինձ համար արձանագործի մը կենդանի հրաչակերտն էք ըսի։ Ինքզինքս պիտի արհամարհէի եթէ ամենասուրբ սքանչացումիս տարրեր զգացման մը ներքեւ գտնուի ձեր հանդէպ։

Ֆէրնանտ վեր առաւ աչերը, իր նայուածքն հանդիպեցաւ Արմանի աչերուն, անդ կարդաց անկեղծութիւնն եւ վստահացաւ նմա։ յետոյ, գլուխը խոնարհելով, դրեթէ թեթեւանալի կերպիւ մրմնջեց։

—Ուրեմն այդչափ գեղանի՞ եմ։

Այս բացագանչութեան մէջ սրտայոյզ միամտութիւն մը կար։

Ֆէրնանտ կը հասկնար թէ իր տատուածամօր պատկերի սրբութիւնը կերպիւ իւրք ընութենէն դուրս կը դնէր զինքն եւ կ'ստուածացնէր։ Կ'զգար թէ, այդչափ բարձրութեան մէջ, կղզիացեալ պիտի մնար։ Այդ հեռանկարը կը սարսափեցնէր զինքը։

Մինչեւ այն տեղն սրբուհւոյ մը պէս վարուած էին իրեն հետ։ յարգանք կ'ապդէր եւ ամէն անոնք որք կը մօտենային իրեն, տեսակ մը վեհերոտութեամբ կ'ըմբռնուէին։ սրտի այդ մենութիւնը երկար տեւեալ է ի վեր կը ճնշէր Ֆէրնանտի վրայ։ միւս մանկամարդ աղջկանց պէս, կ'ուզէր խօսիլ, խնդալ, զուարճանալ, եւ չէր համարձակեր յայտնել այդ փափաքը։ առանց զգեզ անհանգիստ ընելու։ Կ'աղաչեմ, մի՛ կարծէք թէ սին և սովորական մեծարանք մըն է այս, նոյնպէս մի՛ երեւակայէք թէ կը ջանամ հաճոյ ըլլալ ձեզ։ ես պարզապէս յայտուշ կրթեալ եմ ձեր կատարելութիւններէն, դուք ինձ համար արձանագործի մը կենդանի հրաչակերտն էք ըսի։ Ինքզինքս պիտի արհամարհէի եթէ ամենասուրբ սքանչացումիս տարրեր զգացման մը ներքեւ գտնուի ձեր հանդէպ։

Ֆէրնանտ վեր առաւ աչերը, իր նայուածքն հանդիպեցաւ Արմանի աչերուն, անդ կարդաց անկեղծութիւնն եւ վստահացաւ նմա։ յետոյ, գլուխը խոնարհելով, դրեթէ թեթեւանալի կերպիւ մրմնջեց։

—Ուրեմն այդչափ գեղանի՞ եմ։

Այս բացագանչութեան մէջ սրտայոյզ միամտութիւն մը կար։

Ֆէրնանտ կը հասկնար թէ իր տատուածամօր պատկերի սրբութիւնը կերպիւ իւրք ընութենէն դուրս կը դնէր զինքն եւ կ'ստուածացնէր։ Կ'զգար թէ, այդչափ բարձրութեան մէջ, կղզիացեալ պիտի մնար։ Այդ հեռանկարը կը սարսափեցնէր զինքը։

Մինչեւ այն տեղն սրբուհւոյ մը պէս վարուած էին իրեն հետ։ յարգանք կ'ապդէր եւ ամէն անոնք որք կը մօտենային իրեն, տեսակ մը վեհերոտութեամբ կ'ըմբռնուէին։ սրտի այդ մենութիւնը երկար տեւեալ է ի վեր կը ճնշէր Ֆէրնանտի վրայ։ միւս մանկամարդ աղջկանց պէս, կ'ուզէր խօսիլ, խնդալ, զուարճանալ, եւ չէր համարձակեր յայտնել այդ փափաքը։ առանց զգեզ անհանգիստ ընելու։ Կ'աղաչեմ, մի՛ կարծէք թէ սին և սովորական մեծարանք մըն է այս, նոյ

—Յունաստանի ինքնագլուխ յոյն եկեղեցւոյն Սինոդը, պատասխանելով Պոլիսոյ Մեծաբոլիս Մելխիսեդեկ Արքեպիսկոպոսին դիմումին, որով իւր վերահաստատումը ծանուցած էր, կը յիշեցնէ թէ Յունաստանի և Սերբիոյ եկեղեցեաց մէջ խաղաղական և մտերմական յարաբերութեանց տաժումը բարեբաստիկ արդիւնք կրնայ տալ։ Սինոդը ցաւ կը յայտնէր Սերբիոյ վերջին դէպքերուն համար, որք զմիխայէլ Մեծապոլիս իւր հօտէն հեռի մնալու դատապարտեցին, և դոհութիւն կը յայտնէր այս վերահաստատման համար։

—Վիքթորիա թագուհին, ի նշան մեծ համբաւոյն զոր ունի Պիզմարք իշխանին վրայ, նմա նուիրեց իւր կենդանագիրը բնական մեծութեամբ։ Երկաթեայ Նախարարապետը գրէթէ կատարեալ հաւատածոյ մ'ունի Եւրոպիոյ վեհապետաց կենդանագրերուն՝ բնական մեծութեամբ ամենքն այ։— Աւստրիոյ Կայսրն ալ իւր ի Պերլին այցելութեան առթիւ իւր կիսարձանը նուիրեց առ Պիզմարք։

—Պերլին, 20.— Պիզմարք իշխանին թերթը, Նորդ Տէյչէ Ալլ. Զայթունկ, կը պահանջէ որ Ափրիկէի մէջ գերմանական սահմանքն աւելի չընդարձակուին, այլ ամեն այժեր համախմբին ի պաշտպանութիւն և ի զարգացում այժմեան դրաւեալ երկրին։

—Թրիէսթէի Իտալացիք, Աւստրիոյ Կայսեր ծննդեանութեան առթիւ, հաւատարմութեան ցոյցեր ըրին, և յայտարարեցին թէ իրենք կը սիրեն Ֆրանձ Եոզէֆ Կայսրն, և քանի մը անհատներու Իռէդէնթեան ցոյցերը չեն զօրեր կասկածի ենթարկելու Թրիէսթէի Իտալացւոց 500 տարուան աւստրեան հաւատարմութիւնը։

—Ի Գէյրէօթ, Վիլհէլմ Կայսեր և Կայսրուհւոյն նստած կառքին ձիերէն մին ինկաւ, և կառքը մասամբ կոտրեցաւ։ Կայսրն և Կայսրուհին շատ վտանգեցան, բայց թիկնապահք հասնելով Կայսրուհին դուրս հանեցին։ Իսկ Կայսրն իւր պաղարիւնը բնաւ չկորսցաւ, և անվնաս ելան արիածէն։

—Մարսէյ, 18.—Երկի, բուռն մրրիկ մը ծանր աւերումներ պատճառեց ի Կրանատա, մանաւանդ Ալհամպրայի պալատան պարտէզներուն մէջ, ուր դարաւոր չքեղ ծառեր արմատախիլ ըրաւ։ Պալատը չվնասուեցաւ, բայց պատուհանք և տանիքը վնասուեցան։ Շատ տուներ խորտակեցան, նաեւ ցլամարտութեան ասպարէզը։ Մրրի՛ւը կէս վայրկեան միայն տեւեց։ Կրանատայի ուրիշ քաղաքաց մէջ եւս աւերումներ պատճառեց։

—Տիկին Սարա Պէրնառի ամուսին Պ. Տամալա մեռաւ ի Փարիզ ամսոյս 18ին։

—Համալսարանի դասախօս Պ. Մէնտելիվ, որուն ռուս կառավարութիւնը պաշտօն յանձնած էր քննել Տօն գետի հովիտը, Ռուսիոյ համար մեծ գիւտ մ'ը՝ բրաւ, — ամենահարուստ ածխահանքի մը գիւտը։ Կը հաստատէ իւր տեղեկագրով թէ քիչ խորութեամբ 21,000 միլիոն տարկառաչափ հանքածուխ կայ հոն, և այս քանակութեան եռապատիկը ձեռք պիտի բերուի եթէ հանքը փորուի անգլիական հանքերու միջին խորութեամբ։ Տօնի հովտի ածխահանքը կարող է արտադրել 200 տարի բովանդակ աշխարհի պէտք եղած հանքածուխն, և տեսակն ալ լաւ է, քանի որ պայծառցեալ կազ գրթէ չունի, և մ'խրն ալ խիստ քիչ է։

— Գենիչեսկիյ Նոս Օրլենիլ անգլ. մեծ ընկերութեան շոգենաւերէն մին օգոստ. 18ին խրեցաւ Մաէլզի ջրանցին լճերէն միոյն մէջ, և նաւարկութիւնն ընդհատեցաւ բաւական ժամանակ Մետոսան նաւեր արգիլեալ կը մնան ջրանցին մէջ։

—Ուսպէրիթ թագաւորն Իտալիոյ Թագին պատասխանելին մեծ ժողովէնը սքաւ Ամերիկացի նշանաւոր ելեկտրագէտ հնարիչ Պ. Էդիսընի, որ այս պահուս Փարիզի մէջ գտնուելով, ընդհանուր ուշադրութեան և սքանչացման առարկայ է։ Այս խոսքերն պատասխանելին ստորագրեր Պ. Էդիսըն «Գոմս» տիտղոսը կ'ընդունի և իւր կին «Գոմսուհի»։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական ժողովոյ սեղանին վրայ դնուած մասնաւոր խնդիրները կարգադրելու համար կազմեալ յանձնաժողովն երէկ ի նիստ դումարեցաւ ի խորհրդարան Ղալաթիոյ ընդ առաջնորդութեամբ Գեր. Խորէն արքեպիսկոպոսի։ Յանձնաժողովն, տեղական ու գաւառային մասնաւոր բազմաթիւ խնդրոց առթիւ ինչ ինչ անօրինութիւններ ըրաւ զոր պիտի տեղագրէ առ Կրօնական ժողովն։

Յանձնաժողովը նկատողութեան առաւ Զարսանճեանի ազգայնոց մէկ դրութիւնն որով առաջնորդ մը կը խնդրէին, եւ որոշեց առաջարկել Կրօնական ժողովոյ՝ որ Մշոյ Ս. Կարապետի վանուց միաբաններէն Տ. Եսայի վարդապետ կոչուի այդ պաշտօնին։

Կրօնական ժողովոյ յանձնաժողովն յետ այսորիկ պարբերաբար ի նիստ գումարուելով պիտի զբաղի մասնաւոր խնդրոց անօրինութեամբ։

Նիկոմիդիայէն կը գրեն թէ վիճակին առաջնորդ Գեր. Սամուէլ եպիսկոպոս Օրլիգադիւղ (Կէյվէ) կը գրուեցաւ, ուր զբաղած է եկեղեցւոյ մը չնորհութեան հոգոյութիւնամբ։ Յովսիմեան Սրբոյն մեծ անձնուիրութեամբ կ'աշխատի հանգանակել այդ շինութեան համար պէտք եղած գումարը տեղւոյն ազգայիններէն, և մինչեւ իսկ յոյներէ է 250 ոսկի հանգանակել Օրթագիւղի չքնաղ դիւղօրէից յոյն բնակիչներէն։

Յառաջիկայ կիւրակէ, ոսն Ս. Աստուածածնայ վերափոխման, Մայր եկեղեցւոյ ժողովրդութիւնն ըլլալով, Ամեն. Գաբրիէլ Հայրն հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ։ Օգոստոս 15 երեքշաբթի օրն եւս Ն. Սրբազնութիւն յատկապէս կանանց համար Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ ի Մայր եկեղեցւոյ։

Բերայի Պատ. թաղական խորհուրդն հեւանեալ հրաժարագիրը մատուցած է Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

Բարձրաշնորհ Պատրիարք Սրբազան Հայր.

Բերայի Թաղական Խորհուրդն՝ որ ի պաշտօն կոչուած էր 1885 տարւոյ դեկտ. 13 թուականին, Ազգ. կեդր. Վարչութեան որոշմամբ և Պատրիարքական կոնդակաւ, պաղաւ ունի այսօր խմբովին մատուցանել իւր հրաժարականն առ Ձեր Բարձր Սրբազնութիւն։

Մեթէ հարկ է ըսել որ Խորհուրդս իւր պարտականութեանց առաջին կը նկատէ ներկայել նաև այս առթիւ իւր խորին երախտագիտութիւնն առ Ազգ. Կեդրոնական Վարչութիւն, որ բարեհաճեցաւ չընդունիլ իրմէ և ոչ մի պարագայի մէջ իւր թանկագին աջակցութիւնն ու պաշտպանութիւնն, ինչպէս նաև առ Պատուարժան Թագեցիս Բերայի, որք ի սկզբանէ ի վեր վարկեան մը չդադրեցան իրեն օժանդակելէ իւրեանց անսահման վստահութեամբ, անթերի օրինապահութեամբ եւ լիաձեռն նուիրատուութեամբը։

Ներսի մեզ յաւելու, Բարձրաշնորհ Սրբազան Հայր, որ այս կրկնակի աջակցութեամբ՝ եթէ կարելի եղաւ Խորհրդս ոչ եթէ ո՛չ հասցնել Բերայի կարեւոր թաղն ի կատար իւրեան արժանի մի փայլուն վիճակի, գոնէ հաստատել և պատրաստել նորա ապագայ բարգաւաճման հիմունքն ու տարբերը, վերականգնելով ամիսոցմէն մեծ հրդեհին թողած աւերակներն, կանոնաւորելով և ապահովելով այդ ահաւելի արիածէն ծագումն առած մեծագումար պարտուց տեսակաց և գլխամասին պարբերական մնարումը, որպէս ցոյց կուտան ամ ըստ ամէ առ Պատրիարքարան ներկայացեալ և ըստ օրինի վաւերացեալ հաշիւներն, հաստատելով նոր դրութեամբ մի աղջկանց արհեստանոց, բարձրացնելով ըստ չափու ներսեան պարագայից իւր կրթական վիճակը, հոգալով իւր եկեղեցեայ ընդ երկար տաեն առնուած պնայից, զգեստուց, անօթից մի մասն, յարդարելով ո՛չ առանց ծանր զոհողութեանց Շիշլիի գերեզմանատունն ըստ նորոգ յատակագծի որ կը խոստանայ ազգային արժանապատուութեան համապատասխանող դիրք մը ստանալ ի մօտոյ, հանդէպ օտարազգեաց փառաւոր սրբատաղաւորաց, և վերջապէս թաղային մատակարարութեան մէն մի ճիւղին մէջ հաստատելով կանոնաւոր և արդիւնաւոր գործունէութիւն մը։

Պէտք է սակայն խոստովանիլ, Ամենապատիւ Հայր, որ բոլոր այս արդիւնքներն ձեռք բերուած են ըստ ամենայնի հաստատիմ միալոյ հոգեւոր Տ. Ներսէս Պատրիարքի նախագահութեամբ ազգային Կեդր. Վարչութեան կողմանէ 1882 տարւոյ դեկտեմբեր 12 թուականին Բերայի թաղային մատակարարութեան համար սահմանեալ բացառիկ դրութեան, որոյ հիմանց վրայ վերակազմուած է ի վերջոյ արդի Թաղական Խորհուրդն։

Խոնջեալ աշխատաւոր մը պարտի տեղի տալ այլոց, մանաւանդ երբ իրեն յանձնուած գործն, տակաւին անկատար, աւելի զօրեղ եւ առոյգ բազուկ կը կարօտի։

Ահա այս հանգամանք սիրելի է մեզ յուսալ թէ Ձեր Բարձր Սրբազնութիւն, իւր հանրածանօթ արդարասէրութեամբ, պիտի բարեհաճի տնօրինել ընդ հուսպարտ ու պատշաճն մեր այս հրաժարականի ընդունելութեանն համար։

Մնամք խորին ակնածութեամբ

Ամենախոնարհ ծառայք

(Ստորագրեալ Թաղ. Խորհրդոյ դիւանէն եւ Կրթական, կալուածոց, եկեղեցական Մատակարարութեան եւ Շիշլի գերեզմանատան մշակներու անդամներէն)։

921 օգոստոս, 1889

Ազնուաշուք Տօքթ. Թիրեաքեան էֆէնտի նամակ մը ուղղած է խմբագրութեանս, որով զարմանք կը յայտնէ մայրաքաղաքիս մէջ չլսած զրոյցի մը համար՝ իբր թէ ինք Փարիզ ուղեւորած ըլլայ կամ ուղեւորելու մտադիր։ Թիրեաքեան էֆէնտի կը յայտարարէ թէ այսպիսի խորհուրդ մը երբեք գոյութիւն չէ ունեցած և թէ իրեն դիմող հիւանդներն ըստ առաջնոյն կ'ընդունի իւր բնակարանին մէջ, ի կէտիկ-Փաշա։

Դատը գիւղի Արամեան երկսեռ վարժարանց վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ ամսոյս 15ին։

Սկիւտարի Ս. Խաչ վարժարանք եւս պիտի բացուին նոյն օրը։

ՀԱՄԱԶԳԵԱՑ ԴԻՇԵՐՕԹԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՕՐԻՈՐԴԱՅ Ի ԲԵՐԱ

Սոյն վարժարան պիտի բացուի ի 4 սեպտեմբերի տարւոյս։

Թոշակաց և այլ պայմանաց համար պէտք է դիմել առ Ազնիւ Տիկին Զօհրապեան, տեսչուհի վարժարանին, ի Բերա, Լալէ փողոց թիւ 12 և 18։

657 1—12

ՄԵՍԻՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

— —

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

1889

Գործոյն 10րդ թերթն հրատարակուած է, և կը հասնի մինչեւ chatouiller բառն։

Աւելորդ կը համարիմք գովեստներ շռայլել այս բառարանի վրայ որ իւր տեսակին մէջ միակն է կատարելագոյն իւր ընդարձակութեամբ, նշանակութեանց ճշգրտութեամբ և ճոխ բացատրութեամբ բառերու, ոճերու և փունջերէն ամէն ասացուածոց։

Ամբողջ գործոյն բաժանորդագինն է 1 գաղ. ոսկի, հրատարակութենէն յետոյ պիտի վաճառի 1 ½ գաղ. ոսկւոյ։

Բաժանորդներէն անոնք որ ուզեն, պիտի կրնան հետզհետէ հրատարակուած թերթերն ստանալ Աբէ-Նէլի խմբագրատունէն։ 741

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՆԵԱՆ

Զարրարդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Հունդարացի հրապարակագիր Պ. Սթրէնէի։

— —

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՎԵՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Սէլանիկի մաքսատան անօրէն անուանուած է Ճէմալ էֆէնտի, նախորդ առաջին քարտուղար Ներքին ապրանաց մաքսատան հաշուակալութեան։

Ներքին ապրանաց մաքսատան հաշուակալութեան առաջին քարտուղար անուանուած է Միւշիմաք էֆէնտի, նախորդ առաջին քարտուղար պոլսոյ մաքսատան հաշուակալութեան։

Պոլսոյ մաքսատան հաշուակալութեան առաջին քարտուղար անուանուած է Սատաի էֆէնտի, նախորդ անօրէն մաքսատան Սէլանիկի։

Սէլանիկի մաքսատան դնահատիչ պաշտօնեայ անուանուած է Պոլսոյ էֆէնտի, նախորդ պաշտօնեայ օտար ապրանաց մաքսատան Զմիւռնիոյ։

— —

ԿՐԷՏԷ

Փարիզու Տէպէ լրագիրն օսմ. կայսրութեան ծանուցագրոյն վերայ հետեւեալ խորհրդածութիւններն ըրած է որ հրատարակուած է նպեւ այս աւուր թուականի մէջ։

Ֆրանսական լրագիրն համառօտակի յիշելէ յետոյ Բ. Դրան ծանուցագրոյ պարունակութիւնը կ'ըսէ. «Օսմանեան ու հելլենական ծանուցագրոյ բաղդատութեամբ կը հաստատուի թէ Բ. Դրան յայտարարութիւնք բոլորովին ճիշդ են։ Բրիսոնեիից բողոքներն անտեղի են և իրենց չարժումներն որ և է օրինաւոր պատճառ մը չունին, զի Կրէտէի մէջ տիրող օրինաց համաձայն չատ մը առանձնայնորհութիւններ կը վայելեն։ Յայտնի է թէ հելլենական կառավարութեան այս ձեռնարկը խռովարարները պիտի գրգռէ և խաղաղութեան վերահաստատման արգելք պիտի լինի։

«Պ. Թրիգուբի և հելլենական դահլիճն յայտարարած են որ, եթէ այդ ձեռնարկը չընէին, Յունաստանի ընդդիմադիր կուսակցութեան յարձակմանց առարկայ պիտի լինէին։ սակայն ուրախական դիւանագէտք չեն կրնար մանակցիլ հելլենացւոց ներքին կարծիքներուն։ Հետեւաբար չատ դժուար չէր առաջուց դուշակել թէ մեծ Ցերութիւնք լաւ աչք չպիտի նկատէին Ափէնդի դահլճին այս ձեռնարկը։ Հելլէն նախարարք ևս չեն կրնար արդ մասին զարմանալ։»

* *

Շնորհիւ կայս. կառավարութեան ձեռք առած միջոցներուն, խաղաղութիւնը վերահաստատած է ի Կրէտէ և ցարդ ոչ է նոր դէպք պատահած է։ (Հոէէնէոդ)

ԿԱԶԻ ԴՈՐԾԱՐԱՆ

Տօլմա-Պաղչէի կազի գործարանին հիմնական նորոգութեան համար մի քանի ամիս ի վեր քաղաքապետութեան և զանազան ձեռնարկաց միջև սկսուած բանակցութիւնք տակաւին եզրի մը յանգած չեն։ Կայսերական հրամանի մը համաձայն՝ Պէյաք պէյի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած էր, եղած առաջարկութիւնները լսելու և յանձնառութեանց պայմանները քննելու պաշտօնով։ Վերջին բանակցողը եղած է ֆրանսական տուն մը որուն պայմանները մերժուած են։ Յետոյ բանակցութիւնք վերսկսած են Եէնիխիւնեա Տիմիթրաքի էֆէնտիի հետ որ այս պահուս Լոնտոն կը գտնուի, և անգլիական զօրաւոր տան մը աջակցութեամբ կը պատրաստէ իր վերջնական պայմանները՝ կազի բաշխման մենաշնորհը խնդրելու համար։ Տիմիթրաքի էֆէնտի երկար ժամանակէ հետէ զանազան յարաբերութեանց մէջ գտնուելով քաղաքապետութեան հետ, բնականաբար շատ աւելի հաւանականութիւն ունի ստանալու այն արտօնութիւնը որուն ծախքը 50,000 ոսկի կը հաշուուի։ Հաւանական է որ Տիմիթրաքի էֆէնտիի պայմանները շատ աւելի նպաստաւոր են քան վերոյիշեալ ձեռնարկաց առաջարկներն, և այս տեսակէտով՝ Քաղաքապետութիւնը պիտի կարենայ համաձայնութիւն մը գոյացնել անոր հետ։

(Մեծեդէօռ)

— —

ՕՍՄԱՆ ՆՈՒՐԻ ՓԱՇԱ

Թուէջէ կիմանայ թէ Եէմէնի նախորդ կուսակալ ու զինուորական հրամանատար Օսման Նուրի փաշա, որ Պէրութ ժամանած էր եւ ժամանակ մը անդ պիտի մնար իւր յոգացաւը դարմանելու համար, հեռագրական հրաման ստացած է մայրաքաղաքս գալու համար։ Օսման Նուրի փաշա երէկ Պէրութէն ճամբայ ելեր է աւստրիական շոգենաւով։

— —

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Շնորհիւ իմաստուն և հեռատես տնօրէնութեանց, ելմտական նախարարութիւնն յաջողած է միջոցներ ձեռք առնուլ վճարելու համար նախորդ (1304) տարւոյ յետնեալ ամսեթղթոյները։

Այս իրողութիւն ինքնին պերճախօս է և մեծապէս ցոյց կուտայ Վսեմ. Ցեկոր փաշայի բարւոք վարչութիւնը։

— —

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆՈՒՀԻՆ

Մոնդէպէլօ կոմսուհին՝ ընկերակցութեամբ օրիորդ Բունտրիսթիի, Պ. Հաիլդբնի և ֆրանսական դեսպանատան մէկ քարտուղարին, նախնեաց օր Բէրէ պահակ չոգենաւով Մուսանիա ուղեւորեցաւ ուստից Պրուսա դնացած է։ Դեսպանուհին մայրաքաղաքս պիտի դառնայ երկուշաբթի կամ երեքշաբթի։

— —

ԸՆԴՈՒՎԵԱՑ ՀԵՌԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութիւնն արտօներ է Լոնտոնի Իսդրըն Թէլէկրաֆ Գոմպէնի ընկերութեանն՝ ընդհանուր հեռագրական նոր թել մը հաստատել ընդ մէջ Գոնտոյի և Հանեայի (Կրէտէ)։ Այս մասին հեռագրական վարչութեան հետ համաձայնութիւն գոյացած ըլլալով, աշխատութիւնք պիտի սկսին ի մօտոյ։

— —

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Իտալական դեսպան Պառոն Պլան երէկ Բ. Դուռն երթալով այցելութիւն տուաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին։ Պառոն Պլան երէկ առաւօտ ներկայ գտնուեցաւ ի յիշատակ Խրիմեա պատերազմին մէջ մեռնող զինուորաց կատարուած հոգեհանգստեան պաշտօնին, Ֆէրի գիւղի գերեզմանատան մէջ։

— —

ԱՆԶՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՓՈՐՁ ՄԸ

Հասան Բիզա պէյ անուն թուրք երիտասարդ մը, որդի գաղթականաց ժողովոյ անդամ՝ վախճանեալ Նեազի պէյի, անցեալ օր իւր ասերորդուհին՝ Վճռարակ տաեւի քարտուղարներէն Թալաթ պէյի նամակ մը ղրկելով իմաց կուտայ թէ այլ ևս զինքը չմնարանեն և անկից ի վեր անյայտ կը լինի։ Հասան Բիզա պէյի ընտանիքն իմաց կուտայ ոստիկանութեան, որ խուզարկութեան կ'սկսի։ Երիտասարդը նախընթաց օր ժամ 9ին ի Մաքրգիւղ օթէլի մը մէջ ըէվոլվերի հարուածով մը անձնասպան ըլլալ կ'ուզէ, սակայն ծանրապէս կը վիրաւորուի, որովհետև գնդակը կուրծքին ձախ կողմէն մտնելով թեւին տակէն դուրս կ'ելնէ։ Ոստիկանութիւնն իմանալով առանց երկրորդ հարուածի մը միջոց ձգելու հիւանդանոց կը փոխադրէ զնա։

—Նախընթաց օր ի Խոգիւղ Հարմանլար Իւսքի ըսուած թաղը բնակող յոյն ազջիկ մը, իմանալով որ իւր նշանածը մեռած է, ինքզինքը տանը պատուհանէն վար նետելով անձնասպան կ'ըլլայ։

Զինուորական բժիշկ գնդապետ Նամիմ պէյ նախընթաց օր Հէյսյէլի կղզի մը զեղարանին ուղեւէն անցած պահուն յանկարծ տկարութիւն մը զգալով մարեցաւ և գետին ինկաւ։ Ոստիկանք անմիջապէս տեղւոյն ծովային վարժարանի հիւանդանոցը փոխադրեցին զնա։

—Զմիւռնիոյ ռուսական հիւպատոս Պ. Նիքօ Իլարիանով երէկ Օտեսայէն մայրաքաղաքս ժամանեց։

—Պրուսայը Գրիգոր անուն վաղեմի չարագործ մը նախընթաց գիշեր ժամ 5ին ոստիկանութեան բանտի առաստաղը ծակելով խոյս տուած է։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կը կատարէ Գրիգորը ձերբակալելու համար։

—Ի Պաղտատ երեւան ելած քոլերայնն առթիւ բժշկական վարժարանի այս տարուան չրջանաւարտներէն տասը բժիշկներ այդ կողմեր պիտի ղրկուին։

—Անցեալ օր Ր. Հիսարի բաղնիքին մէկ սենեակը բռնկեցաւ։ սակայն անմիջական օգնութիւնք վտանգին առաջքն առին։

—Նիկոմիդիոյ և Էնկիւրիի երկաթուղեաց գծերու երկրաչափ Պ. Քաբ երէկ Իրիկուն Պերլին ուղեւորեցաւ ճեպընթաց կառախումբով։

—Նախընթաց օր և երէկ անգլիական, նորվէկիական և հելլենական դրոշակ կրող 27 շոգենաւեր Պոլսոյ նաւահանգիստէն անցնելով դէպ ի Սեւ Ծով գնացին արմտիք բառնալու համար։

—Երուսաղէմի Յունաց Պատրիարքը Ս. Տէրէաց խաչը նուիրած է Մավրոյէնի փաշայի դստեր՝ Տիկին Ռիքաքիի։

—Ալեքսանդրիոյ լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Ֆոռ դէ Ֆօսֆօ տէր և տնօրէն Պ. Բիրիաքօուլը օգոստոս 3ին մեկներ է անտի յԱթէնք ուր ֆրանսերէն լրագիր մը պիտի հրատարակէ, Մէյէ-դէօ դ'Օէան անուն։

—Մեքքէ երթալու համար մինչեւ յուլիս 28 ձիտտէէն մեկնող իսլամ ուղեւորաց թիւը կը հասնի 43.000 ի։

—Նաստրի Թ էֆ. Սիրաքեան և Խնդիր էֆ. Սարաֆեան երէկ իրիկուան Արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով մեկնեցան ի Վիեննա։

—Զաթալճայի ոստիկանաց թաղուր աղասը Իսրահիմ էֆէնտի Նիկոմիդիա փոխադրուած և իրեն յաջորդած է այս վերջնոյն թաղուր աղասը Մահմուտ պէյ։

—Զորեքշաբթի օրն ի Շէհր Էմինի Օսապաշը թաղը հրդեհ ծագելով երկու տուներ այրեցան։ Հրդեհն առաջ եկած էր տան մէջ ձգուած սիկառէ մը։ Այս հրդեհ ժամանակին չնիմացուեցաւ, որովհետեւ Պոլսոյ հրդեհի աշտարակէն տեսնուած չէր։

—Եղեռնադատ տաեւոր երեք տարուան բանտարկութեան և 3500 ղրշ. վերաբուժական ծախսուց հատուցման դատապարտած է Սիթա անուն մարդ մը որ իւր ընկերոջ՝ Հագգալի թեւը վիրաւորած և անգործութեան դատապարտած էր։ Այս վերջինն եւս, որ թալաթը թեթեւապէս վիրաւորած էր մէկ շաբաթուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։

—Կարինէն կը գրեն առ Սերգէր թէ Թէրման գաւառակին մէջ քարիւղի բրուստ աղբիւր մը գտնուած և ապայակոյտի հազարապետ Մահմուտ պէյ անդ ղրկուած է հարկ եղած քննութիւնները կատարելու համար։

ԴԵՍՍԱԳԻՐՔ ԹՈՒՍԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

Նոր Դէնոռով

ՏԻԳՐԱՆ Ց. ՊՕՉԱՃԵԱՆԻ

Կեդրոնական վարժարանի դասատուներէն Տիգրան էֆ. Պօղաճեանի յօրինած համառօտ թուաբանութեան վեցերորդ տպագրութիւնն է։ Հեղինակը ըրեր է կարեւոր փոփոխութիւններ, այնպէս որ կը բնայ մեր նախկին թարգմանաց երեք տարիներու ծառայել։ Ուսումնական Խորհրդէն վաւերացած է։ 240 երեսներէ բաղկացեալ է։ կը պարունակէ 83½ խնդիրներ, մանրամասնիքական քանի մը խաղեր։ Տպագրութեան մաքրութեան խնամ չէ զլացուեր։ գինը 4 դրուշ։ Կեդրոնատեղին Գալֆեան գրատունը, դպրոցաց համար կարեւոր զեղչով։ 656 1—4

ԳԻՆԵՐ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 11 օգոստոս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒԱՆԱՓԱԳԻՐՈՅ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (Պանքայի)	109 7/8
3 » » » (վճռական)	109 1/2
» Բարիզի » (պանքայի)	22 97 1/2
» » » (վճռական)	23 5

Օսմանեան Գնասօվիսէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Պիտաց. Ս. Սէրի	18 6
Դօրպայնի գոցուելէն վերջը »	18 7
Բերայի մէջ »	— —
Ազատաւոր բաց. »	18 12
Դէս օրին »	18 12

ԼՍԹԻԳՐԱՖՔ ՏԱՐԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	46 27
Այս առաւօտ	46 28
Դէս օր	46 30

ԸՆԹԱՑՔ ԱԲԻԼԷԹՈՅ

Փոխառութիւն Ա. Սէրի	29 10
» Բ. »	17 10
» Գ. »	18 12

ԲԱՆԿԱՆՏՈՒՄԱՔ

Սովրեթ ֆունտերով	Անգլ. Լ.	4 15
Քրէտիթ ֆոնտերով	Օսմ. »	8 25
Պանք տը Գոնտ	» »	7 5
Սօս. Շանտ է վրէոր	» »	4 26
Թրամուէյ	» »	465
Բանկէլի երկաթուղի	Ֆր.	62 50
Ոպլիկասիոն տը Բրթորիթէ	»	— —
Բաժնեթուղթ Լավրիօմի		108 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԳՐԱՄԱՅ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 25
Անգլիական ոսկի	»	110 13
Իմիջերիալ	»	90 10
Բրեմիզ	»	51 10
Լուգրի Թղթադրամ	»	8 74
» արծաթ	»	74
Մէճ. արծաթ. (տարբ)	»	168 20
Վէնոց	»	104 5
Էնդոնոց	»	104 5
Մէթալիք	»	102 10
Թասֆիյէ	»	8 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 22 Օգոստոս ժամ 5 վայր. 15 երկկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ		98 3/16
Օսմ. »	Սէրի Դ. բացուեցաւ	16 1/2
» »	» գոցուեցաւ	16 3/8
» »	» Ա.	29 1/4
» »	» Բ.	17 1/8
» »	» Գ.	16 1/2
Օթոման 1871		92 1/4
Փոխառութիւն 1877		100 3/4
Պանք Օթոմանի		11
Ռուսական փոխառ. 1873		101
Եգիպտական մնացեալ (ինդիֆիյէ)		90 7/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)		104 1/4
Տպրա Սանիէ		85
Տօմանիկայ փոխառ. Բաշիլա		102 3/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 40

Վիեննա, 22 Օգոստոս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	119 50
Օսմանեան երկաթուղի	33 60
» Լեժիի բաժնեթուղթ	108

Բարիզ, 22 Օգոստոս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Լիանի 4 1/2 %	104 27 1/2
» » 3 %	85 82 1/2
Օսմանեան քանաքէռ Սէրի Դ. բացուեցաւ	16 70
» » » գոցուեցաւ	16 77 1/2
» » » Բ.	— —
» » » Գ.	16 72 1/2
Սմանեան երկաթուղի	62 12 1/2
» Լեժիի բաժնեթուղթ	— —
Պանք Օթոմանի	528 75
Գրէտիթ Լիոնէ	691 25
» Ֆոնսիէ	1290
Դանդու

ըսուածը մեր դպրոցաց մէջ տեսակ մը հիւանդութիւն է և կամ ծանր սխալ, որ օրէնքին ուժովը կուգայ և մեր մատաղ սերնդեան ուժերն, աշխոյժն ու եռանդը կը զարնէ արմատէն։ Աչօքս տեսել եմ որ «վարք ունեցող» ճանչուած տղաքներն ո՛չ պէտք ունեցող ոչ տժգոյն, վոխտ, նը-ւազկոտ մանկիկներ, որք ապրելու չսկը-սած մեռե՛ր են սպառնալիքին տակ։ Զը պիտի՞ հասնի այն օրն՝ յորում ասոնք ա-մենքն, իբրեւ անպէտ բեռն, մեր նախնա-կան սրահներէն ի դուրս նետուին և մա-տաղ սերունդն ազատի։ Ակնարկս մա-նուկներն ա՛լ ազատուած կը համարուին, Տիկին Մատակեանի կենսատու ոտքն ու շունչը հոն հասած են։

— —

Այս տարի, իբրեւ նորութիւն, դպրո-ցական հանդէսներու մէջ մեր պանդուխ-տքն ալ մտաւ։ Ռոպէրթի գաւառացի մէկ ուսանողն յարտասուս շարժեր է իր ուն-կընդկիները։ Արամեան դպրոցի մէկ սի-բուն սանուհին, Պանդիտ Աղջիկը ոտանա-ւորով մը, եթէ ոչ ամենքը, գէթ զմեզ չատերս տրտմեցուց այդ հրճուանաց օրը։ Ոտանաւորը չորս մաս կը բովանդակէ։ ա-ռաջինն մէջ աղջիկն հառաչանաց ողորմ շեշտեր կ'արձակէ։

Քանի՞ գարուն եկաւ պըճնել մեր սարեր
Հոյլ հոյլ ծաղիկք և ճաճանչով լուսահեր։
Քանի՞ ցուրտ ցուրտ ձըմեռ շընչեց հիւ-սիսի,
Եւ մեր սըրտին պատեց ձըմեռ ո՛ըպիսի։
Որչափ երկար, գէտակն անոնց ճամ-բային՝
Որդիք և մարք յուզին, նային ու նային։
Եւ դեռ չ'կայ դարձի լուր մը կամ նը-շոյ։ . . .

Նայէ՛ն ու նայն, յըմեռ գարեց դէր ոբ-ոբէն, դարձի լուր մը չէ կայ, այնքան ճիշդ են որ գիտես թէ հեղինակը փոխ առած է։ Երկրորդին մէջ Աղջիկը յորդոր կը կար-դայ առ ամեն քորս՝ արհամարհել պըշ-րանքը։ Ժրագլուխս ըլլա, վշտաց տոկալ, պատիւը թեթեւութեանց չզոհել։

«Անոյշ իմ քոյրեր,
Թէ առ ձեր ազգ ճըշմարիտ է գորով ձեր,
Եթէ իրօք սիրեցիք դուք մեր հէք մայր,
Թող չուենեան բընաւ հըրապոյր ձեր համար
Գերմութեանց զարդ, նազանք և շուք պըճնասէր,
Այլ ժրագլուխս եղէք և զգօն, ո՛վ կոյսեր։
Տարէք վըշտաց, խոհեմ եղէք, երբ գոհ էք։
Ձեր պատիւը թեթեւութեանց մի զո-հէք։»

Այս տողերն եթէ ոչ վիրաւորիչ, գէթ ճշդութիւն չեն կարող ունենալ գաւառա-ցի աղջկան բերնին մէջ։ այնչափ սէր ու-նին անոնք, այնչափ զարդուց արհամար-հանք, այնչափ համբերատար ոգի և երա-կայնամիտ վշտամերութիւն, և պար-տուց զգացում, որ յիրաւի մարդ կը վախ-նայ ըսել անոնց ունեցե՛ք ինչ որ ուզէք քան զչարին ունին։ Երրորդին մէջ՝ մինչ իր ժիր մատունք գործին վրայ կը խա-զան, տխուր է զուարթ յիշատակներ կ'արթնանան անոր թարմ մտաց մէջ, յու-սածիծաղ առաւօտ մը, «ոսկեդար» սուրբ հոգիներու, և ի վերջոյ՝

«Մութ չիրիմ,
Կենաց ծովուն մէջ դըրուած խո՛ւթ ոսկերիմ։ . . .»

Չորրորդին մէջ Մշեցի աղջիկն իր գեղոյն պատկերը կը նկարէ։ քիչեր կան իրեն նման աչագեղ։ իր մէն մի նայուածքը գերիներ կը թափէ իր սիրոյն առջեւ։ նրբաւարտ է, ազանոյ նմանու-թիւն ունի, շրթանց հրապոյր և լեզուի ալ քաղցրութիւն։ Հապա իր վա՛րքն։ . . . բանաստեղծութեան այդ թռուցիկ զար-դքն, որուն հպելու ձգտած է մուսայից ամեն գգուելի սան ճիշդ մանկան մը նը-ման, որ իր քնքուշ թաթիկները կ'երիա-րէ բռնելու արեւուն ոսկի ճաճանչն ու լուսնի արծաթի շողը։ Եւ սակայն ի՞նչ փոյթ այս ամենը, պանդխտի վիշտն ու-նի նա, և տարին հազիւ մի անգամ անոր թուղթը կ'ընդունի։—օր մըն ալ մահուան բօթը։— ուստի կ'ըսէ։

Ես աղջիկն եմ որ մըտածէ պանդուխտը,
Նորա նըրսէին հոգալն է իմ սուրբ ուխտը։
Ես աղջիկն եմ որ դուն ուրեք կը ժըզպի։
Եւ որ ծեր է հոգով, թէպէտ նորատի։

Գրուածքի մը վերլուծութեան մէջ գրողն իրա՛ւ բան մը կ'ըսէ, լաւ կամ գէշ, բայց ո՞րչափ բան կը մնան ընդարին մէջ, մա-նաւանդ երբ դիցուհիք կը խօսին ի նմա։ Զափը, յանգը, բառերուն հիւսուածքը, իրարու վրայ թաւալումն և շատ անգամ շեշտին մէկ բաղխումը՝ առանձինն բա-նաստեղծութիւններ չե՞ն, և ասոնք չե՞ն, որովք կը յաղողի ոչ դուն ուրեք բանաս-տեղծն և կը նետէ մեր հոգիներն իր թե-ւերուն և հովերուն վրայ։ այո, երբեմն բա մըն է նա, թեթեւ շունչ մը, որ ամ-բողջ գրուածն ի տես կը բերէ՝ վերէն ան-դունդին վրայ շողացող կարմրուկ փայլա-կի մը պէս։

Սեթեանի այդ ոտանաւորը գեղեցիկ հիւսուած է ընթերցով անոր մէջ երկու տող որոց վերջայանգի ը դժոխալուր է և այն սխալներէն զոր կը գործէ մարդ ժամանա-կին հոգանքէն մտեալ։ Իսկ ինչ որ կարելի է ինձ գիտել, այս է թէ մշեցի աղջկան տեղ պաւելի լաւ էր որ հեղինակն ինքնին խօսէր, և այն ատեն ոչ ոք իրաւունք կ'ունենար ըսել թէ Աղջկան բերնին մէջ իր բնիկ լեզուն կը պակսի։ վիշտն ալ թե-թեւ հովի մը պէս, որ հնձոց գլուխները հպիւ թէ ծռելով կ'անցնի, այնպէս հո-գիներու կը քսուի։ քաղաքացիի ոտանաւոր է և ինքնին յայտնի կ'ըլլայ որ գրողը ցաւերն յատակէն գուրս բերած չէ, այլ պատուհանին քովէն կը ժողվէ։ հառա-չանքը չտարցներ զմեզ, և կսկիծք չմրմ-ռացներ մեր հոգիները։ Գիտես թէ ծաղ-կաթ մը կայ որ ստուերի պէս կ'ելնէ և կսկիծոց անդունդը կը վարագուրէ։ Եւ սակայն իրաւունք ունիմ այսպէս գրելու։ բանաստեղծութիւնը կը դատե՞ն։ հոգ-ւոյն ջերմին հառաչքն, արձակած մեղմ վուվուն, աղու և սրտագին ձայնը, Ցո՞ղ-հան Թումանեան, նժարին մէջ կը նետուի՞ն։ Ոչ, սխալեցայ, Սեթեան, սուրբ է քնարդ, մեր պանդուխտն ունիս թելերուդ վրայ և գեղանի կոյսը կ'աղօթէ դաշնակիդ նը-ւագաւը։

Բաւական ժամանակ անցած էր, խօ-սողներ մանր ու խոշոր, իրարու յաջոր-դած էին։ Հուսկ ուրեմն ծափերով կ'ողջ-ունենք Նիկողոսեանը։ Նոյն հմայիչ պատ-կերն է, տագնապ չունի դէմքին վրայ, և, կրակներու մէջ փորձուած մարդու մը պէս, փոքրիկ հաչիւ մը կ'ընէ։—«Իմ նիւ-թքս բարձրէն չպիտի սկսիմ», ըսելով՝ Մէօհլբրարի (կնքատար) տուգարանու-թիւնն ըրաւ։ մատն իբրեւ նշան հաւա-տարմութեան նուիրական պայմանները կը արձանի։ և մինչ անձկաւ հետեւութեան-ը կ'սպասէինք մեր դատաստանն ընելու, կ'ըսէ։—Աւանդութեանց կնիքը մեր ժո-ղովրդի սրտի վրայ դրոշմուն հայ կանայք եղան։ այդ կնիքն աստուածեղէն է, որ դարերով անջինջ մնաց։ Այս կոպիտ հայ մայրեր, զորս մեք խո՛ղալ կը կոչենք, 500 տարի իրենց սրդոց ուրիշ կտակ ըրած չեն, ուրիշ պատիւ և փառք կտակած չեն, բայց եթէ պահել «Հայ քրիստոնեայ» անունը։ Այո, այդ խըմպըլ հայ կանայք ե-ղած են որ մայրենի կաթին հետ ներշնչ-ած են մեզ հաւասարութեան բարոյա-կանը, «եղբայր», մինչդեռ լրագրի մը գըլ-խին ի՞նչ կայծեր կը թափեն եթէ վեր-ի տեղ «ոնոաշոշ» ածական գրուի սխալ-մամբ։ Ահա այսպէս մոքէ չանցած յա-ռաջաբան մը պատշաճեցուց գեղեցիկ նիւ-թի մը և սկսաւ յառաջ երթալ։ Հայրիկի մէկ նմանութիւնը գտած եմ ի Նիկոդոս-եան, որ ճիշտ անոր պէս անպատրաստ կ'երեւի բեմին վրայ և իր նիւթը կ'առ-նու հանդիսէն, տեղէն, մէկուն նայուած-քէն և այլն։ տեղ տեղ կը բարձրանայ ա-ռանց անշուշտ ունենալու Անոր յատուկ վսեմութիւնը, որ ի քթթել ական կուգայ ու կ'անցնի, այն «հուր բառերն» և մեզմ աւաչն որ տաճարին անշշունչ մթնոլորտը կ'աղմկէ և համազոր է չատ անգամ բըռ-նաշունչ մրրկին։ . . . և սակայն չպակսիր Անոր զօրութենէն՝ ծրարած երեք և ո՛չ աւելի բառերու մէջ։ Անոր հոգւոյն պէս ժողովրդին մթնոլորտին վրայ կը թեւածէ գուրգուրանօք և հոն բնակակից է այդ կրօնաւորի հոգւոյն— «Հայ ազգը սրիկայ չէ եղած և ամեն նուաստութենէ վեր է։ Առակ է թէ Սպանիացւոյ աղքատը իրոխ-ութեամբ Տուէք ե՛ըսէ։ մեր համալները խրոխտաբար կը ասկան։ համալն աղքատ է շատ անգամ, բայց անոնցմէ մուրացական չես տեսներ ի Բերա։ կը դնէ համալը ճամբուն մէկ անկիւնը, կը նստի անոր վը-րայ և կը սպասէ երկայնամիտ ոգւով։ Իր դիւցազներու հոգին լաւ պատկերելու համար գրական ձեւեր ալ ունի, նմանու-թիւններ յառաջ կը բերէ։—«Վանառականը խրոխտ կը պտտի։ քիչ ժամանակ է ան-ցեր։ մէկ էլ կը տեսնես որ այդ մարդը կորացած ծռած է։ ինչո՞ւ, ի՞նչ կայ։ որով-հետեւ իր հարստութիւնը կորցրած է, որովհետեւ մեր համալին բարոյական ա-րիութիւնը չունի։ Ահա ասոնք են այն աստուածեղէն կնիքը, զոր հայ մայրեր դրեր են մեր սրտին ու հոգւոյն վրայ։

Նիկողոսեան իր ժողովրդական նիւ-թերուն մէջ խոր հմտութիւն ունի։ զոր օրինակ երբ ուզէ նկարագրել մեզ թէ հայ աղջիկը, իր սէրն ամեն բանէ աւելի վեր կը բռնէ, հաւատարիմ է իր խօսե-ցեալին և բան մը չկայ որ իր սրտին մէջ ջանչախէ անոր հոգեկան զօրութիւնը, Սալմաստցի աղջկան մը պատմութիւնը կընէ։—Այդ աղջիկը, իրրեւ անհամեմատ գեղանի, չահի մը արքունիքը կը տարուի հուրիներու մէջ խառնուելու։ և երբ թագաւորին առջեւ կը հանուի, տխրած և արցունքոտ գետնին կը յառի։ Հրաման կը տրուի որ ներքինապետն զնա դուրս հանէ։ կորի՛ր, կ'ըսէ աղջիկը, ես թագա-ւորիս հետ պիտի խօսիմ։ Տէ՛ր արքայ, մէկ մոծակի և կամ ճանճի արժէքէ է կեան-քը։ գթութիւն կը խնդրեմ Գիւղացի նը-չանած մը ունիմ, որը ոտը բորիկ մինչեւ հոս եկաւ ետեւէս։ կ'աղաչէի որ ողորմու-թիւն ընես՝ վրս անոր հետ ամուսնացնե-լու, և բարձր թագաւորութեանդ նշանն ինձ այսպէս ցոյց տաս։ գլուխս քեզ մա-տաղ, ըսի՛ ինչ որ կուզես։ Եւ եթէ ու-զէ Նիկողոսեան խոր տպաւորութիւն գոր-ծել, իր ծիծաղներուն մէջ կը դնէ սլաքն ծաղկանց տակ շշող թռնաւոր օձերու պէս, ինչպէս ըրաւ նոյն օրն այդ պատ-մութեան վերջը։ — եթէ մեր civilisées կանայք ըլլային, քանի հատը ոտը բորիկ թէհրան կը վազէին։ . . . Ահա ասոնք սալով Եւրոպայի մեր ընտանեկան կեան-քին, Ազգին երեսն աւելի ճերմակ կ'ա-նէք, քան թէ 500 քաջ Բասրա քսելով,— հոս ճարտարութեամբ ցատկեց Բաչն խընդիրը։

Խօսեցաւ նաև թէ ինչպէս մեր կանայք առողջաբանութեան համար ալ ուսանդու-թիւններ ունին, դարերով փորձուած, որք չատ անգամ ճարտար բժշկից չըրածն ալ կ'ընեն։ Կեսարացի պառաւ մը տասը դահեկան ծախքով ազատած է հիւանդ մը, որ ահագին գումարներ բժշկից գրպանը նետած էր։ ինքն ալ ազատած է կղմինտրի տաքցուած կտորով մը իր կշտին ցաւէն։ Ահա ասոնք եղան նոյն օրն իր նիւթոյն մասունք։ և որովհետեւ Նիկողոսեան գոր-ծի ալ մարդ է, փափաքեցաւ որ ասխա-կան այդ եղերքին վրայ հաստատուի Ա-ստղնագործութեան Արհեստանոց մը, ինչ-պէս է Ազգ։ Արհեստանոցն ի Բերա Եւ-րոպական նորութեանց համար։«—Եւրոպա-ցիք կարի մեքենան գտան, բայց «ըրմոյի մեքենան տակաւին չերեւցաւ։ հայ կանանց գործն ահա այսչափ վեհ է»։ . . .

ՀՐԱՆԴ

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ՄԵՐ ՀԱՅ ԴԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Անձնական գործերս, դժբաղդաբար, հարկադրեցին դիս թողուլ զիւրչան, ուրկէ երբեմն առիթ կ'ունենայի Աբեւելքի ընթերցողաց նոյն կողմերու հայերուն վերայ պարբերաբար տեղեկութիւն հաղորդել, սակայն չեմ կարող մոռնան ընել և մոռանալ Ռումանիոյ մեր պատուական դաղթականութիւնն, որ ամենայն տեղւոյ հայ դաղթականաց կարեւորագոյնն պէտք է համարել, բազում տեսակէտներով, մանաւանդ երբ ի նկատ առնուի իւր ծագման պատմութիւնն, այր տխուր էջերն յարաժամ կը խօսին ամեն հայ սրտերու հետ։

Ուստի Ռումանահայոց ներկայ ընդհ. կացութեան վերայ մեր տեսութիւնն ընելէ յառաջ նախ ծանօթանալ մի քանի հայաբնակ քաղաքաց մասին ևս ասնք ամփոփ տեղեկութիւնք իւրեանց բազմահայութեան կարգաւն։

Պոխոշան.—Այժմեան հայ ընակութեանց թիւն է 180, քաղաքին մէջ, և ի շրջակայ գիւղօրայս կը դանուին 60-70 տուն հայ ընտանիք, որք ցիր ու ցան կ'ապրին առ և տրով զրաղեալ։ ի պահանջել հարկին քահանայն կ'երթայ իրենց կրօնական պահաստութիւնքը կը հոգայ։ Քաղաքէն դուրս ապրողներն ամիսներով և երբեմն իսկ տարիներով հայ եկեղեցւոյ երես չեն տեսներ։

Ըստ աւանդութեան ասկէ 100 տարի յառաջ 500 տունէն աւելի հայ եղած է քաղաքիս մէջ և իւրեանց բնակութեան հաստատութիւնն վեց դարէն աւելի հնութիւն ունի։ Հայերն ունին երկու եկեղեցի, մին կառուցեալ յանուն Սուրբ Աստուածածնայ և միւսն Ս. Երրորդութեան, առաջինն 560 տարուան։ Եկեղեցիներէն վերջինն նկատմամբ կ'աւանդեն թէ իրմէն առաջ «Սուրբ Օգսինա» անուն եկեղեցի մ'եղած է այր տեղւոյն վերայ այժեան Սուրբ Երրորդութեան եկեղեցին շինուած լինի, թէպէտև սուրբ Օգսինի հնութեան նշոյլ մը չտեսնուիր։ Ունին երկու քահանայ՝ մատակարարք իւրեանց կրօնական պէտքից, ասոնցմէ մին է Արժ. Տէր Պողոս Աւագ քահանայ Յակոբեան, որ իւր ուսումնականութեամբ և ազնիւ ձրիւքն եղեալն է ամբողջ Ռումանիոյ հայ քահանայից մէջ։ Ունին երկու վարժարան, մին արական և միւսն իգական սեռին յատկացեալ։ առաջինին մէջ կ'աշակերտեն 26ի չափ մանուկներ որոցմէ զատ 20 հատ աշխոյժ և կորովի պատանիք ալ կը յաճախեն Ռումենաց նախնական և երկրորդական վարժարանները, ի ցաւ ամեն հայասիրաց մարդոց։ Աղջկանց վարժարանին մէջ կան 20 ուսանողուհիք, որոց կէսը Ռումէն են, որք եկած են հայ աղջիկներուն հետ մի և նոյն դրեսպանին վերայ ուսանիլ։ Այսն օտարուհեաց ծնողք գործնական օրինակներով Հայոց ընտանեկան կենաց գնահատելի պարկեշտութիւնը տեսնելով փափաքանօք կը ղրկեն իրենց աղջկունքն տեղւոյն մեր Ազգ. վարժարանն, ուր կրօնասիրութիւնը կարելի՞ է որ վերածնի ներկայ ուղղութեամբ և ջանքերովն, այդ զատ խնդիր է, մանաւանդ երբ տիրող լեզուն է Ռումէներէն։

Վարժարանաց հայերէնի և երաժշտութեան դասատու Յիշեալ պատուական քահանայն է, որ եկեղեցւոյն յոյս և վարժարանաց լոյսն կը կազմէ, արդիւնաւոր մշակ եկեղեցւոյն և ազգին։ եթէ դժբաղդութիւն մը կայ, այն ալ իւր ծերութիւնն է, և ոչ դէմ խնամք կը տանի, որպէս զի ապագային մէջ Աստուծոյ սեղանին առջեւ տեսնեն նորա նման քահանայ մը։

Եկեղեցւոյն մէջ կը պահպանուին հետեւեալ ձեռագիրներն։ Ա. Աւետարան մը, պակասաւոր, այր յիշատակարանն այս է «Ի հայ թուականին ՊԴ. (803), յաշխարհս Դրիմի ի Մայրաքաղաքս . . . տխաթ, ընդ հովանեաւ Ս. Աստուածածնի, ի Հայրապետութեան ամենայն Հայոց Տեառն Մըխիթարայ, և ի մերում Նահանգիս Տէր Սահականոս Արհի-Եպիսկոպոսի գրեցաւ Սբ. և ցանկալի Աւետարանս ձեռամբ Գրիգոր Սուքիասեանց մեղուցեալ յետին և անարժան գրչի, ի ինդրոյ պատուելի քահանային Թորոսայ, որ ստացաւ զսա ի յարդար ընչից իւրոց բազումփափաքանաւք ի յիշատակ իւր և բարի ծնողացն իւրոց, Պր. Գրի . . . . (անընթեռնելի)։» Բ. Մեծ կանոնագիրքը մ. Մհի. Լուսխաթունէ գրել տրուած, որոյ յիշատակարանն այսպէս կը վերջանայ։ «Եղեւ թվին ՌՃԿ. (1160) Նեբամեանն ապրիլի ԺԴի գիւղաքաղքն ծովահայեաց Թէքիրտաղի, ամէն։» Գ. կան դարձեալ Աւետարան մը և Սաղմոս մը, որոց կը պակսին վերջին թիւերն և յիշատակարանք։ Դ. Գիրք դատաստանաց, հաւաքեալ ըստ կանոնաց եկեղեցւոյն Հռոմայ, ի 1301 փրկչական թուականին, որ բոլորովին լատինական մնօք գրուած է։

Հայերէն ծերերն և պառաւներն միայն կը գործածեն մայրենի լեզուն և այն եւս մասնակի, իսկ երիտասարդք և նորահասներն, ընդհանրապէս ընդ ոսկամբ կը նային այդ ոսկեղենիկ լեզուին վրայ և բնաւ չեն գործածեր զայն և արդէն չգիտեն իսկ։ թէ այս տխուր վիճակի չարաւնակութիւնն զիրենք դէպ ի ո՛ւր կ'առաջնորդէ, ուշիմ ընթերցողն ինքնին կարող է գուշակել։ Բարեբախտաբար իւրեանց մէջ ջերմեռանդութիւն, հիւրասիրութիւն, և դգացումն ունեցողներն տակաւին չեն պակսիր, սակայն ընդհանրապէս իրենց յորդորող և արծարծող լեզու կը պակսի։

Ռումանիոյ այլ հայաբնակ քաղաքաց հետ բազդատմամբ տեղւոյս հայոյ մէջ աղքատներն չատ են։ Պօթուշանի հայերն 1866ին կազմած են ընկերութիւն մը «Բարեգործական Ընկ.» անուամբ, որոյ իսկական նպատակն եղած է աղքատաց օգնել և աղջկանց դպրոց մը պահել։ Ընկերութիւնն այսօր վաթսուն հազար ֆրանքէն աւելի դրամագլուխ ունի, որով աղքատներն երբեմն կը մխիթարին, սակայն աղջկանց վարժարանի մասին կարելի էր ըսել, որ բոլորովին անտարբեր կը դտնուին։ մարգարէ լինելու հարկ չկայ գուշակելու համար թէ այդ դրամն իւր Ս. նպատակին չկրնար ծառայել երբ օրիորդաց ներկայ վարժարանն ողորմելի վիճակի մէջ թող տրուած կը պատմի և հոգ չեն տանիր անոնց դաստիարակութեան, որով միայն կարելի է ապահովել իւրեանց գոյութիւնն։

Նոյնպէս ցաւօք սրտի կը պատմենք թէ իւրեանց մէջ կան այնպիսի անհաներ, որք այժմեան երկաւոր նախկրթարաններն ալ միանգամ ընդմիշտ փակել կ'ուզեն ասելով թէ «այ, վարժարաններէն ելնող աշակերտք «լիսէ» կոչուած ուսումնարանը պիտի մտնեն և բարձի թողի ընելով մայրենի լեզուին կը մոռանան հայերէնը և հետեւաբար հաւերէնի համար եղած ծախքերն ընդունայն եղած կը լինին։» հարկ չկայ արդէն ապացուցանել սոյն դիտողութեան տարօրինակ անտեղութիւն։ Քանի՞ մեղք և դատապարտելի են ուրեմն նորա, որոնք մէջտեղ ունին և սակայն իրենց գոյութեան կարեւորութիւն չեն ընծայեր։ Արդարեւ Պօթուշանի Հայոց Ազգ. բարեսրտութիւն ևս անուրանալի է և պատուաբեր իւրեանց դրեց։

Քաղաքիս հայերն օր ըստ օրէ նուազելու վրայ են, պատճառը կրկին է, նախ վաճառականութեան հրեից ձեռքը անցնելն, որով հայ երիտասարդներէն շատերը կ'ստիպուին դիմել ուրիշ քաղաքաց հայ վաճառականներուն քով մտնելու ու հոն տեղեր ընտանիք կազմելով կը կենան, երկրորդ չամուսնանալու գէշ սովորութիւնն կամ ծերանալէն վերջ ամուսնանալն։

Տեղւոյս հայոց մէջ նշանաւոր պաշտօնեայներ, վաստակաւորներ և բժիշկներ չատաս տեսնուած են և կը տեսնուին, իրենք ընդհանրապէս յարգել գիտեն ուսեալ եկեղեցականներն և աշխարհականներն։

Մ. Կ. ՄԻՐԱԽՈՐԵԱՆ

Ց. ՎԱՐԴՈՎ

Ա Ր Ե Ւ Ե Լ Ե Ա Ն
ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԵՐԳԱՐԱՆ
(ԽՈՒԻՒՔ ՀՈԳԻՈՅՍ)

Վարդով էֆենտիի սոյն գործն՝ որ իւր տեսակին մէջ առաջինն է, կը պարունակէ տխուր, կսկծալի, զօշմս, սեմայի, քալէնտեր, և այլն, եղանակներու վրայ կարգ մը բանաստեղծական հայերէն երգեր, սուգնաք ֆասըլը իւր ամբողջութեամբը։ Ցետ էֆէնտիի, Նիկոլաս աղայի և Հաճի Աբիճի պէյի ամենէն ընտիր եղանակներուն վրայ երաժշտական այլ եւ այլ երգեր աշխարհիկ լեզուաւ։

Ջերմապէս կը յանձնարարուի ամեն կարգի ազգայնոց սոյն համակրանաց և ընթերցման արժանի երգարանն որ կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով

145 Ի դիմն 2 դրչ.

ԻՍԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԹԷՐԻ

Մէյպուսաթը ասկէրիկէ իչուն միպայտա օլունմադ իւզրէ մէվզբէյի միւնադասայա գօնուլմուշ օլան էլլի պին թօփ սէքիզ կիրաչ արզընտա կէօտէք վէ սայմաբլրք ամէրիգանըն պէհէր թօփը քըրք սէքիզ զրուշ օթուզ փարա վէ օն պէշ պին թօփ տօքուզ կիրաչ իւչ փարմադ արզընտա տօնրքք ամէրիգանըն պէհէր թօփը էլլի զրուշա օլարադ թալիպլերի էօհտէսինտէ օլուպ աղօսթօսըն օն ալթընճը չարշէնպէհ կիւնի սաաթ օնտա դարարտաաէլերի քէշիսէ օլունճաղընտան իւթա իւթմէկէ թալիպ վէ օն եէտինճի կիւնի սաաթ օնա դատար եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունարադ մէդքիւր սաաթտա իհտիյլի գաթիրէրի իճրա խորիչէճէկինտէն օլ վէճճէլէ թէնզիլաթա բաղիպ օլանլարքն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինտէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

10 աղօսթօս 1889 711
Նօ. 52 1—3

ԻՍԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԹԷՐԻ

Հայվանաթը միրիյէ իչուն միպայտա օլունճաղը իլան օլունան սամանքն վէ էրզագ անպարը իչուն ալընճաղ տէօրթ եիւզ պին քիլօ սօդանքն աղօսթօսը բումինին օն ալթընճը չարշէնպէհ կիւնի պիլ միւնագասա գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ իրթէսի կիւնի եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունճաղընտան իւթաբնա թալիպ օլանլարքն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինտէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

10 աղօսթօս 1889 712
Նօ. 54 1—3

ԻՍԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԹԷՐԻ

Մանասթիրտա պուլունան վէ պիրլիճապ պուլընտրբլաճաղ օլան հայվանաթը միրիյէ խարէսի իչուն պիր սէնէլիք օլարադ միւպայեասը մահալինճէ մէվզբէյի միւնագասատա պուլունան օթ վէ սամանքն պուրատա իւթասընա թալիպ օլանլարքն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինտէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

8 աղօսթօս 1889 710
Նօ. 50 3—3

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԻ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբերը 8|20ի Կայսերական Իրատէով թողեալ հասոյթք

Ը. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ-ՅՈՒԼԻՍ 1889

ՀԱՍՈՅԹՔ	Զուտ հասոյթի գումար. վարչ.		Ընդհ. տնօրէնութեան կողմէ վճարեալ ծախք		ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՔ Գաւառական եւ կեդրոնական վարչութեան				Նախորդ ամիսներէն		Գումար մինչեւ 1889 Յուլիս 31	
	Ղրուշ		Ղրուշ		Ղրուշ		Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի	
Վերջանուղղակի տուրք: Ագ, Դրոշմ, Ոգելից ըմպելիք, Զկնարան, Մեռաքս	9,363,519	44	240,828	98	9,122,690	46	88,205	15	300,227	46	388,432	61
Մխախտ: Հասոյթք Լեժիէն(*)	...	...	...	...	...	...	...	...	375,000	...	375,000	...
Զանազան հաստատութիւնք: Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն առնուելիք 100,000 Օսմ. լիրայով՝ մինչև ցորոշումն յիշեալ հարկին	1,128,900	51	...	...	1,128,900	51	10,930	90	32,956	42	43,887	32
Յաւելուած Կիպրոսի հաստատեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքստան վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Արեւելեան Ռումելիի տարեկան հարկէն	...	...	...	...	...	...	...	...	50,075	44	50,675	44
Թէմիսկէլիի տուրք, Մաքստունէն փոխանակագրով վճարելի	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սերպիոյ, Գարատաղի, Պուլկարիոյ և Յունաստանի բաժին ինկած պարտք	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Գումար	10,492,419	95	240,828	98	10,251,590	97	99,136	05	858,159	32	857,995	37
Զանազան: Պարարատ դրամներէ առնուած շահ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Լուսնայաշահ (ժամ) գրամոց փոխանակութեան վրայ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Ընդհ. գումար	10,492,419	95	240,828	98	10,251,590	97	99,136	05	758,859	32	857,995	37

	Ղրուշ		Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկ
Լմարեալ գումարք Կայսերական Իրատէին 10 և երկու յօդուածներով նախատեսեալ արժէքներուն ի Հաշիւ			295,000	...	...
Բնօսիրեէ պարտուց տոկոսին համար Եւրոպա քաշուած և Կ. Պոլիս վճարուած գումարք			139,945	67	...
Օսմանեան Ընդհանուր Պարտուց Վարչական Խորհրդին ընդհանուր ծախք			10,446	23	...
Օսմ. Կայսերական Պանկան դրուած ոսկեդրամ			249,439	51	...
» » » » փոխանակեալ դրամ	16,851643	91	163,135	09	...
Կիպրոսական վարչութեան մնացուկին մէջ ոսկեդրամ			28	87	...
» » » » փոխանակեալ դրամ	2,862	45			
			157,995		34

Ի Դիմաց Վարչական Խորհրդոյ
Նախագահ (Ստ.) Ժ. ՕՊԱՐԼԷ
Խորհրդական Պատուիրակ (Ստ.) ԲՐԻՆՍԻԿ

Վաւերացեալ Ճշդութիւնն ըստ տուեալաց
Կ. Պոլիս, 7/19 Օգոստոս 1889 (Կնք.)

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳՂ. Ռուբ. 1,000,000

"ՓԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լանդըն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի դլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. սակայ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։

31

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ սակագրագրելոց, որք ունիմք լիազօր խլխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍԱՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Դալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ... Ֆունտ 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1888 » 4,817,262
Տարեկան հասոյթ » » » » 10,069,700

Ընկերութիւնքս **ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ** կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆունտ 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆունտ 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպական 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆունտ

Լիազօր ներկայացուցիչ Հայոյ Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Սօռկիտիս խան.

36

ԾԱՆՕԹ.—Տեարք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, լիակատարՁԱՒԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամենՁՆԱՍ, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ՀԱՐԱՆԵԿԸՆ ԾՈՂԱԿԱՓՈՒՆՋ.

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՆՈՎ, ՄԵԲՄԵՆՈՑ ԳՈՅՆԸ, ՄԻԵՏ ԾՈՂԱԿԱՓԹԻՒ, ՄԻԵՏ ԹԵՐՈՒ՝։

Ընդամուտ մը փորձը պիտի համոզէ ամեն Տիկին թէ որչափ գեղաղանց է այս ուրիշ ամեն հեղանիւթներէ և բաղմաթիւ փոշիներէ։ Բուսական անգամ գործածելովն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի իսկոյն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուքները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարիոնի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սապոնի գրգռիչ յատկութիւնները ևս հանդարտեցուած։ Ընտիր կ'ընէ մորթի սևուքը, երեսի և ձեռքի ցաւերը, արևայրուքը, և ուրիշ ամեն բրոտութիւն և թթաւորութիւն։ Եւ այս ամեն բանով անկարելի կ'ընէ մատնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուած է։

Գլխաւոր մթերանոցը Լանտոն է (114 and 116, Soutnampton Row). Ամէն տեղ Բարիզ ու Նիւ Եօրք։ Ներկայացուցիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգրիայի դեղագործներու քով։

Կը վաճառուի ֆ. և Ն. Քանչիւբ եղբարց Բրիտանական դեղարանը, 453 Մեծ փողոց Բերա, Իսմէն Քարաւանս, Գալաթիա, Եիւսէք Քարտէսի 95 և 97. Քիւչիւքլեն։ Զարդ քով 77 Իմին Իօնիւ—, 51 Եէնի ճամի և 168 Մեծ փողոց Բերայի, և Գլատոնի քով Բերա Մեծ փողոց թիւ 428։

61

ԱՍՊԵՏ ՊԱՆՃԻՈՅ ԼԱՒ ԵԼՏ ԳԻ ՈՒԱՆԵՆԵՆԻՆ, ԱՅՊԵՏ ՊՈՏՈՒՈՅ ԼԻՊԻՈՆԻ ՕԳՈՅ ԲՅԱԼԻՈՅ Ե. ՄՈՐԻՍ ԻՐ ԼԱՒ Բ ՊՈՏՈՒՈՆԵՆԵՆԻՆ

Զուտ եւ բնական · դիւրաւ կը խմուի եւ կը մարսուի

Ի-ը պեսպէն ԴԷՔ դարձ սա է որ կը Բ-ովանդակէ Բոլոր Բ-ՅԻԼ-ԿԷՐ-ՆԻԹԵԸ

Գերազանցապէս գեր ի վեր ուժգոյն կամ բաղադրեալ իւղերէն
Ընդհանրապէս յանձնարարեալ ամենէն նշանաւոր ժիլկիներէն

ԻՆ ՕՐԻՆ Կ ԱՂՅՈՒՍԱԿԱՆ

Ընդդէմ թոքախտ, կուրծքի և կոկորդի հիւանդութեանց
Բուհանաւոր տիսրութեան, մանկանց ճղաճղութեան 442
Հիւծման, և բոլոր խոցային հիւանդութեանց

Կը վաճառուի մէմիայն արտաքինով որք դպսիւրն և ներքին պիտակին վրայ կը կրեն ՏՐ ԺՈՆԿԻ և ԱՆՈԱՐ, ՀԱՐՅԱԼՑ եւ ԸՆԿ սուորագրութիւն։—Զգուշանալ կեղծերէն

ԿԵԳԵՐՈՒԱՌԵՂԻ ՍՆՍԱՐ, ՀՈՐՅՈՐՑ և ԸՆԿ., 210, Հայ Հալպարի, Լանտոն։

Կը գտնուի ամէն Երիւրաց բոլոր լաւ դեղատանց մէջ

Ի Կ. Պոլիս մեծաքանակ կը վաճառուի ի ԴԵՂԱԳԻՐԾԱԿԱՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆ ՀԱՆՔԱՑԻՆ ՋԵՐԵՐԻ ԵՒ ՄԱՆՈՒԱՐՈՐ ԴԵՂԵՐՈՒ, Վալիտա փողոց, 54, 56 և 58, Գալաթիա, Կ. Պոլիս։— Փոքրաքանակ կը վաճառուի դեղատանց մեծ մասին մէջ։

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կոշիկներն որք առաջին անգամն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փայլն, որ նշանաւոր պայծառութիւն մ'ունի, ամրողջ շաբաթ մը կը տեւէ։ Կոշիկներն անթափանցելի կ'ելնէ ջրոյ և խոնաւութեան։ Տիզմը կամ ուրիշ ապտեղութիւնները դիւրաւ կը վերջանին թաշկինակ մը, առանց փութելու ներկին փայլը կամ գունը։

Այս ներկը կը յարմարի ոտանց և կանանց ամեն տեսակ կոշիկներու։ Կարելի է գործածել զայն նորոգելու համար ճամբորդութեան կաշեանոտները։

Գործածման եղանակ. Ներկելի առաջին խնամով սրբել, այնպէս որ հին ներկին հետք չմնայ։ Ապա փայլուն հեղուկին բաղ, կամ ապուռնի կտորով մը կամ վրձնով։ Թրջուած մակերես դրին ինքնին կը չորնայ։

Զգուշանալ կեղծերէն։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՍՊՈՒՈՆՏ ՉԱՐՈՒԱՆԸ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վալիտա, Պահչանոցին քով, կայսրան Դալաթա-Շէնլիի Թրամուէյից, թիւ 95 և 97, Դալաթիա։ 78

ՅՕԴԱՑԱԻԻԼ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑԲԻ ՔԱՐԸ

ՀԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Շ. ԼԷ ԲԼԷՐԻԷԼԻ հաստատուր Մէլ ՊԷ ԼԷՐԻՆԵՐը, փոքրաքանակ առնուելով, քիչ ժամանակի մէջ կ'անհետացնեն միջանցքին մէջ գտնուող տաքը և քարը։ Այս երեւոյթով կը բացատրուի երեսնց ազդեցութիւնն ընդդէմ վերեւ նշանակեալ հիւանդութեանց։ 445

ԼԷ ԲԼԷՌՏՐԻԷԼ և ԸՆԿ. LE PERDRIEL & Cie. Ի ԲԱՐԻԶ և Դեղարանաց մէջ։

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Տ Ո Ւ Ն

ԴԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ԳԼՈՒՄՊԻԷՐԿԻ

Զալաթիա Պէօյիւք Միլլեթ խան, միջազգային թղթատարատան վերի յարկ

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ ածան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօսկներ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիէն, Իտալիէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին ե-թէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով զրկուի։

Զը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և սակ ետ կը տրուի փոխադրութեան ծախքը։ 98

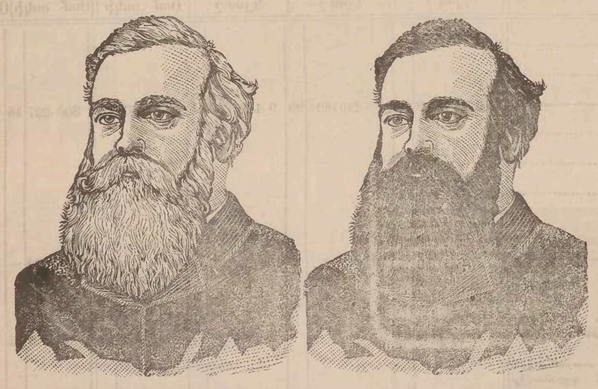

Նոր գիւտ մ'է այս մագիրուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ ոնէ է նիւթի գործածութեան կամ լուացքի։

ՇԱԳԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐՈՒԱԼ ՍԵՒԻ

Այս նոր ներկը բաղխցեալ է միայն սպասաւորու և թասերու նիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պարզապէս չոգնամապարի կամ թանձր սեւի։ Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկին ուրբաի դիրքանց է նեռանորինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առատութիւնն է մազերուն ունէն բնական երեւոյթը տալ և ամենէն ուշադիր դիտողն ի դերև հանել։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, թեփը կ'անհետացնէ և նոր այծ կուտայ մազերն մարմնի։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակը երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկին գնել սպասաւորի մը մէջ, յետոյ բաբալի ոլորտի ոանարով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած բամբակով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցուցնել զայն, պիտի որ ամբողջ մազերը։ Թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը չորնայ։ Բոլոր մազերը մէկ չըլլալով, ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածած, գոյնն աւելի թուխ կ'ելլայ։ Անգամմը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկին գործածելը։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պիտերուն համար։ Ինչպէս չէ՞ պատրաստութեանն առաջ կամ հետը։ Բնականաբար վերջին դէպքն է ձեռները լուալու է սոսի գործածելուն։

ԾԱՆ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չեղաւ մէկ երկու գործածութենէ ետոյ, դլուխը լուալու է քիչ մը ալրալով, ապա գլուխն բանալ է այդ ներկին մէջ թեթեւապէս թրջած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յատակ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Մինակ կեդրոնատեղի ԼՈՒՍԻՆԵՏ ԴԵՂԱՆԱՆՑ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վալիտա, Պահչանոցին քով, կայսրական Դալաթա-Շէնլիի Թրամուէյից, թիւ 95 և 97, Դալաթիա։ 77

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԳՐԱԾ ԵՒ ԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՓԻՒՉԻՒՔ—ՉԼԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Յունիս (Ն. Տ.) 1889, մինչեւ ցնոր տեսութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՓԻՒՉԻՒՔ—ՉԼԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒՌՔԱՄԱՐ ԿԱՌԱԼԹՄԵՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48
	Առաւօտ															Իրիկուն							
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 30	7 —	7 30	7 50	8 30	9 —	9 30	10 30	11 …	11 30	12 …	1 30	2 …	2 30	3 …	4 —	4 30	5 …	5 30	6 …	6 30	7 …	7 40
Գում–գապու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 39	11 9	11 39	12 9	1 39	2 10	2 39	3 9	4 9	4 39	5 9	5 39	6 9	6 39	7 9	7 49
Եէնի—գապու	6 43	7 13	7 43	…	8 43	9 13	9 43	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 14	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 13	6 43	7 13	7 52
Տաուտ փաշա	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…
Յամանիա	6 49	7 19	7 48	…	8 49	9 18	9 49	10 49	11 19	11 49	12 19	1 49	2 20	2 48	3 18	4 19	4 49	5 19	5 48	6 19	6 49	7 18	7 57
Եէտի—գուլէ	6 54	7 23	8 1	8 22	8 54	9 21	9 54	10 54	11 24	11 54	12 22	1 54	2 26	2 51	3 22	4 24	4 54	5 23	5 50	6 24	6 55	7 22	8 —
Մագրիգիւղ	7 9	7 33	8 12	8 39	9 6	…	10 5	11 6	11 37	12 5	— …	2 5	2 38	…	3 36	4 35	5 5	5 35	…	6 38	7 6	7 33	8 10
Ալ Մեհէմտաս	7 18	…	8 21	8 52	9 15	…	…	11 15	11 47	…	— …	…	2 47	…	3 45	…	…	5 44	…	6 48	…	7 42	…
Գիւչիւք Չէք.	…	…	…	9 3	…	…	…	…	11 55	…	— …	…	…	…	…	…	…	…	…	6 56	…	…	…
	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…

ՓԻՒՉԻՒՔ—ՉԼԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒՌՔԱՄԱՐ ԿԱՌԱԼԹՄԵՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	51	45	47
	Առաւօտ															Իրիկուն							
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Գիւչիւք Չէք.	…	6 50	…	…	…	…	…	…	…	…	12 34	…	…	…	…	…	…	…	…	…	6 48	…	…
Ալ Մեհէմտաս	6 30	7 …	…	8 …	8 30	…	9 30	…	11 28	…	12 43	…	…	…	3 …	4 …	…	…	6 …	…	6 27	…	…
Մագրիգիւղ	6 40	7 10	7 40	8 11	8 40	…	9 40	10 12	11 40	2 15	12 53	…	2 11	…	3 10	4 10	4 40	5 10	…	6 10	6 42	7 12	8 15
Եէտի—գուլէ	6 52	7 22	7 51	8 23	8 52	9 26	9 52	10 24	11 52	12 27	1 4	1 25	2 23	2 55	3 21	4 22	4 52	5 22	5 55	6 22	7 …	7 54	8 29
Յամանիա	6 56	7 26	…	8 26	8 56	9 29	9 56	10 28	11 56	12 31	1 7	1 29	2 27	2 58	3 24	4 26	4 56	5 26	5 58	6 26	…	7 58	8 33
Տաուտ փաշա	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…
Եէնի—գապու	7 2	7 32	…	8 32	9 2	9 34	10 2	10 34	12 2	12 57	1 13	1 34	2 33	3 4	3 30	4 32	5 2	5 32	6 4	6 52	…	7 44	8 37
Գում–գապու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 8	9 38	10 8	10 38	12 8	12 41	1 17	1 38	2 38	3 8	3 34	4 38	5 8	5 38	6 8	6 58	7 11	7 48	8 40
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	12 16	12 49	1 25	1 46	2 46	3 16	3 42	4 46	5 16	5 46	6 16	6 46	7 20	7 56	8 48
	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…

Փոքր ծրարներ անխորհ կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարը Պոլսէն Մարմարիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մէջն. բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. վագոններ։ 196

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մ-ԲԷԼԻՍ ԵՒ ԲՈՂԷ ԱՂԷ-ԿԱՆ-ՍԷՐԻ ԲԱՆՈՂ

Սամսուն, Տրապիզոն և Պաթում կ'թափիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մարտի որ օգոստ. 21ին Մարսիլիայէն և օգոստ. 28ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անտրոսի որ պիտի մեկնի սեպտ. 2ին

Ո-ՂԷՆ ԵՒ ԱՐԷ ՍՈՂԵՍՐՈՒՆ

Նաւուղեղի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմեցէք առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԷՊՈՒՆ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւսէք
Մահմանէ փողոց, Թիւ 14

371

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԻԷՐԷՆ-Լ ԵՒ ՄՈՒՍԷՔԻՐԼԻՆԻ ԴԷՊ-ԲԱՆՈՂ

ՉՓԷՆՈՒԹ

Անուանք	Տոնոյ	Անուանք	Տոնոյ
Քանորուս	4200	Պֆիլքօ	8000
Ֆէրոս	4000	Սապրիս	8000
Օսմանլի	4000	Նէրթիս	8000
Աէսոսդրիս	3250	Թէրա	800
Թիպս	3250	Լօրիս	800
Մարսալա	3250	Օլիմպոս	700
Մարիոթիս	3250	Ոէսիլ	

Մ-պոլ չոգենաւը, նաւապետ Թոմաս օգոստ. 9ին Լիվրուէլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

276 31, Ճէյմս Սգրիդ, Լիվրուէլ